

4. redna seja Upravnega odbora

Sprememba notranje delitve osebnega dohodka?

20. 6. 1963 je imel UO 4. redno sejo, na kateri so člani analizirali sklepe DS EE, UO EE in ZEE, razpravljali o poročilu glavnega direktorja o službenih potovanjih v inozemstvo v preteklem letu ter reševali tekoča vprašanja.

Poročilo o službenih potovanjih v inozemstvo je UO sprejel brez pripomb in ga potrdil ter odobril, da se ga posreduje CDS.

V zvezi z analizo sklepov samoupravnih organov v ekonomskih enotah upravni odbor sicer ni imel pripomb, ker so vsi sklepi sprejeti v

prihodnjem zasedanju CDS ponovno obrazloži pomen rezervnega sklada v EE, njegovo formiranje, višino in nedotakljivost. UO meni, da bi višino rezervnega sklada ali določil ZEE ali pa naj bi veljalo za celotno podjetje, da se odvajajo sredstva v rezervni sklad do polovice mesečnih osebnih dohodkov.

2. Analizirati je treba možnost spremembe notranje delitve osebnih dohodkov med obračunsko osnovo in giblivim delom. Pri tem UO poudarja, da mora biti ta analiza enotna za celo podjetje in v nobenem primeru ne morejo EE vsaka za sebe spreminjati notranje delitve.

3. Vse študije in predloge v zvezi z uvajanjem 42-urnega delovnega tedna naj EE pošiljajo na plansko-ekonomski oddenek, ki bo te predloge in študije zbral ter jih potem predložil komisiji za organizacijo dela, v kateri bodo tudi predstavniki sindikata in komiteja.

4. Upravni odbor je razpravljal o težavah v martinarini in smatra, da je treba temu obratu kot centralnemu proizvodnemu obratu nuditi vso pomoč, da bo svoje naloge lahko izpolnil.

GLASILO DELOVNEGA
KOLEKTIVA ŽELEZARNE
J E S E N I C E

JESENICE, 29. junija 1963

Številka 26/V.

Dalj časa so se člani UO zadržali pri analizi sklepov samoupravnih organov v EE. Ugotovil je, da te analize nakazujejo vrsto problemov, ki pa jih potem naprej ne obdelujemo in rešujemo. Zato UO meni, da bi ustanovili delovno skupino iz predstavnikov UO, sindikata in komiteja ter odgovornih služb v podjetju, ki bi iz dosedanjih analiz izluščila probleme, jih obdelala in predlagala ukrepe za rešitev, oziroma bi zadolžila odgovorne službe, da problem rešijo.

okviru pristojnosti, vendar je sprejel nekaj sklepov:

1. Komisija za nagrajevanje priporoča, da na prvem

Še enkrat:

Zakaj nismo dobili opeke?

V zadnji številki »Železarja« je bil objavljen članek tov. Franca Mlekuža, ki vprašuje, zakaj je UO ukinil prodajo šamotne odpadne opeke.

Več ali manj je bilo to vprašanje pojasnjeno v okrožnici, izdani od vodstva male prodaje v polletju leta 1962. Ta okrožnica je bila nameščena na razglasne deske po obratih tudi kot pojasnilo, kje in kako lahko zainteresirani nabirajo in odkupujejo ne le odpadno šamotno opeko, ampak tudi ostalo gradivo.

Glede šamotne opeke pa naslednje:

Vodstvo šamotarne je na osnovi ugotovitve in ocenitve vrednosti odpadne šamotne opeke merodajno, da izda tozadevno potrdilo za odkup opeke, vendar mora biti opeka na skladiščnem prostoru šamotarne ali na prostoru halde na Jesenicah. Tozadevno potrdilo lahko izda samo za opeko, ki je močno ožlindrana, ki vsebuje večji odstotek Fe_2O_3 , CaO ali druge škodljive primesi. Vsa ostala opeka

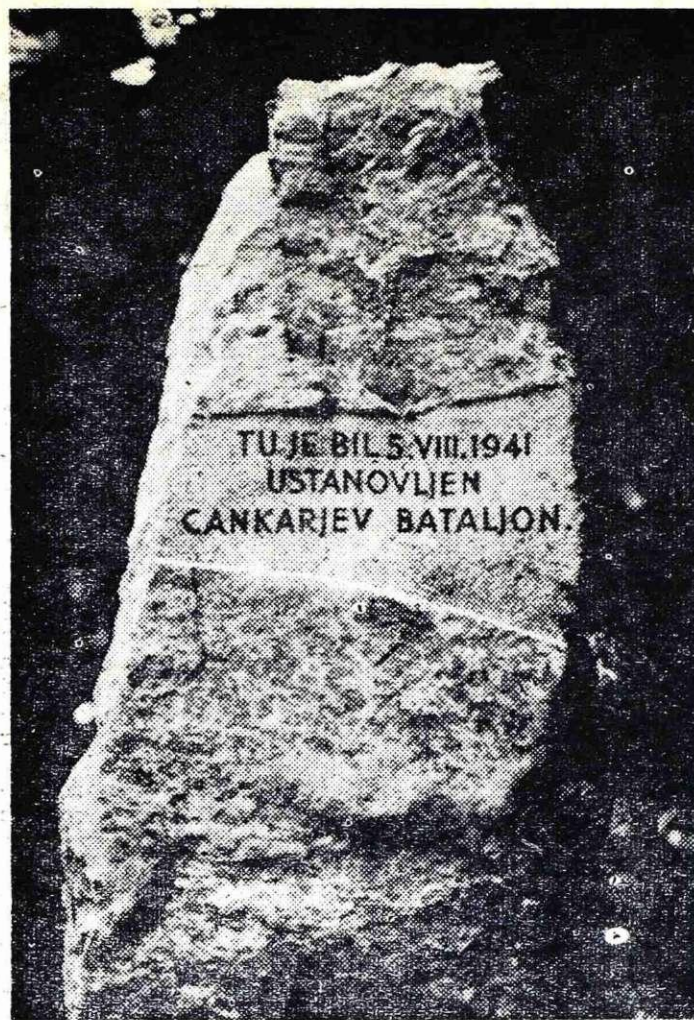
šamotarna porabi za nadaljnjo predelavo kot žgano surovino in jo plačuje ostalim ekonomskim enotam po 7 din za kg.

Na osnovi porabe odpadne šamotne opeke je EE šamotarna v letu 1962 znižala predelavne stroške za več kot 24 milijonov dinarjev. Vodstva posameznih EE so bila seznanjena z opisanim postopkom in čudimo se, da niso seznanila z vsebino okrožnice članov kolektiva.

Vodstvo oziroma odgovorni za izvedbo remonta v valjarini 2400 so bili in so še dolžni šamotno opeko naložiti na ladje in jo odpremiti na skladiščne prostore šamotarne. To se stalno dogaja in ne vemo odgovoriti, zakaj ravno te količine niso odpremili.

Upamo, da smo tov. Mlekužu odgovorili zadovoljivo, s tem pa tudi vsem ostalim interesentom za odkup odpadne opeke.

Stana Roman

Letos, ko praznujemo dan borca, mineva že 22 let, odkar je počila prva puška, odkar je mogočen ogenj revolucije strl mračne fašistične sile, odkar je bila po težkem, težkem boju utrta pot novi socialistični Jugoslaviji.

4. julij je dan borca, ki je osvobodil domovino, zgradil na porušeni temeljih novo, pravičnejšo družbo, to je dan borca, ki je pripravljen za vsako ceno braniti revolucionarne pridobitve in se boriti za lepši jutrišnji dan. To je dan borca, ki se mu pridružuje vedno več ljudi na svetu, da bi izruvali korenine zla in z ustvarjalnim sodelovanjem med državami odpravili razločke med visoko raz-

Ob dnevu borca

Borci za svobodo - borci za mir

vitimi in nerazvitimi deželami. Naj ne bo bogatih in revnih, naj atomska energija ne služi za uničevanje človeštva, ampak za njegov napredek, naj ne bo na svetu nikogar, ki bi umiral od lakote in trpel pomanjkanje. Vsakemu narodu je treba omogočiti ustvarjalen svoboden razvoj, vsak narod naj si kroji usodo, kakor mu najbolj ustreza.

4. julij torej praznuje borec, ki se je že zdavnaj dvignil čez meje prizadevanj za prihodnost svoje države, borec, ki skrbi tudi za prihodnost vsega človeštva, borec, ki ima danes v svetu vedno več enakih, borec, ki si je pridobil simpatije vsega sveta. Temu borcu iskreno čestitamo, temu borcu se moramo pridružiti vsi in se boriti za še hitrejši in še uspešnejši napredek naše skupnosti za zmago socializma po vsem svetu in za mir, h kateremu teži in ga potrebuje vse človeštvo.

Sedem neopravičenih izostankov - odpoved delovnega razmerja

20. junija je bila redna seja DS EE valjarna 1300. Na dnevnem redu sta bili dve točki, in sicer poročilo komisije za nagrajevanje ter razprava o finančnem planu železarne.

V zvezi s prvo točko so spremenili tarifno postavko pomočniku paketne peči ter žerjavovodji na žerjavu št. II. V obeh primerih so tarifni postavki spremenili zaradi težkega dela in spremenjenih pogojev, tarifno postavko žerjavovodje na drugem žerjavu pa so izenačili s tarifno postavko žerjavovodje na prvem žerjavu. Imenovana je bila tudi komisija, ki bo pripravila delavskemu svetu EE poročilo z ustreznimi problematiko iz adjustaže.

Na seji so bili člani DS EE seznanjeni tudi s finančnim planom železarne, vendar niso imeli k poročilu bistvenih pripomb.

Ob zaključku seje so obravnavali tudi problematiko, ki je zelo pereča sprčo pomanjkanja delavcev ter zavzeli ostrejša stališča proti neopravičenim izostankom. Sprejet je bil sklep, da se predlaga odpoved delovnega razmerja vsem tistim članom kolektiva, ki bi imeli v letu 7 neopravičenih izostankov, pa čeprav v daljših presledkih. Na ta sklep DS EE valjarne 1300 še posebej opozarja vse člane kolektiva.

Analizirali so gibanje osebnih dohodkov

Na 19. redni seji delavskega sveta EE jeklovlek, ki je bila 11. junija, so analizirali gibanje proizvodnje in stroškov za štiri mesece, kakor tudi stanje in gibanje osebnih dohodkov po analizi CDS.

V svojem poročilu je obratovodja tov. Berti Brun opozoril, da bo treba še v juniju sklicati naslednjo sejo delavskega sveta, na kateri bo treba urediti nekaj pomembnih nalog. — Glede uvedbe 42-urnega delovnega tedna je dejal, da mora biti zagotovljeno polno izkoriščanje zmogljivosti, vendar se bo vse to reševalo kompleksno za celotno železarno. Proizvodnja v zadnjih štirih mesecih je bila v kumulativni presežena za 4,9 odstotka po količini, po asortimentu pa ne. Tudi proizvodnja vlečenega jekla je bila sprčo potreb in naročil presežena za 11,5 odstotka, medtem ko so proizvodnjo luščenega jekla dosegli s 34,1 odstotka. Problematičen je bil prvi kvartal, ker niso imeli na razpolago vložka in naročil, vendar računajo, da bo v drugem polletju položaj boljši in bodo imeli več naročil. Pri proizvodnji brušenega jekla ugotavljajo pomanjkanje pestrejšega asortimenta, dosegli pa so 97,8 odstotka proizvodnje. — Izpad te proizvodnje gre na račun finih dimenzij in kvalitetejših jekel.

V minulem obdobju v obratu jeklovlek niso bili

zadovoljni z izkoriščanjem dopustov in tudi prevelika bolezenska odsotnost bi lahko negativno vplivala na njihove osebne dohodke, ker je znano, da stroške za bolovanje do 30 dni plača podjetje. V ta namen nameravajo sklicati sestanek s sindikalnim odborom, kjer bodo pregledali, v koliko je bolezenska odsotnost upravičena.

Na seji so prebrali tudi sklepe CDS, ki se nanašajo na osebne dohodke. Ugotovili so tudi, da sistem normiranja ni enoten in da bo

treba preiti na tehnične norme. Tudi premiranje bo treba dopolniti.

Ko so analizirali osebne dohodke, njihovo stanje in gibanje, so ugotovili, da sedanje prikazovanje povprečja ni realno, ker je bila že v lanskem letu izvršena korektura cenika. V letu 1962 imajo priznано povprečje 161 din na uro, ker je bila osnova zmanjšana za 40 din na uro. Osebnih dohodki na uro so bili zmanjšani kljub večji proizvodnji in produktivnosti, zmanjšali pa so se tudi stroški proizvodnje ter

EE javornik I

Pomanjkanje delavcev

13. junija so se sestali člani DS EE javornik I. Najprej so poslušali poročilo o proizvodni problematiki za mesec maj po posameznih oddelkih ter ugotovili naslednjo realizacijo:

težka progla je dosegla plan vroče valjane proizvodnje z 98,9%, plan končnih izdelkov pa prav tako z 98%, na lahkij progah je bil plan vroče valjane proizvodnje dosežen s 104,4%, plan gotovih izdelkov pa z 98,4%.

Vzroke, da v maju niso dosegli plana gotovih izdelkov na težki in lahkij progah, je treba iskati predvsem v pomanjkanju delavcev in imajo prav zaradi tega okrog 300 ton medfazne proizvodnje, kar je že precej za sedanje razmere. Pov-

prečna odsotnost delavcev je v maju znašala 12%. V ilustracijo naj navedemo, da je npr. bilo precej delavcev na bolovanju, kar znese v odnosu na stalež 6,7%. Vedno več je primerov, da delavci samovoljno odhajajo iz obrata z izgovorom, da jim pač ne ustrezajo pretežki delovni pogoji.

Na seji so obravnavali tudi problematiko vzdrževanja skladno z naročilom CDS, da naj ekonomske enote povedo svoje mnenje o predvideni reorganizaciji vzdrže-

menijo, da stališče komisije ni popolno ob upoštevanju vseh navedenih dejstev. Ob zaključku seje so sprejeli sklep, da je treba grupno vodstvo seznaniti s stališči delavskega sveta EE, ki so obrazloženi v posebni prilogi zapisnika seje DS EE ter se nanašajo na problematiko osebnih dohodkov.

valne službe v železarni. V obratu javornik I se s predlogom niso strinjali in so mnenja, da naj vzdrževalni asistenti še naprej ostanejo pri obratovodstvih. V nasprotnem primeru bi napravili na področju vzdrževanja korak nazaj namesto naprej.

Omenili smo že, da imajo v obratu velike težave zaradi pomanjkanja delavcev, kajti ugotovili so, da so imeli na lahkij progah v juniju prav zaradi pomanjkanja ljudi na delovnih mestih kar 26 ur zastojev v proizvodnji. To seveda predstavlja tudi določen izpad proizvodnje, v vsem obratu

(nadaljevanje na 3. strani)

Izdatke za zdravstveno in socialno zavarovanje bo treba zmanjšati

Družbeno-politični, upravni in samoupravni organi občin Jesenice in Radovljica so se odločili, da območje obeh komun postane rizična komunalna skupnost socialnega zavarovanja delavcev. S tako odločitvijo se je strinjalo tudi 904 delegatov, ki so bili izvoljeni v 378 organizacijskih enotah in ki so v mesecu septembru na volilnih sestankih izvolili 40 članov skupščine socialnega zavarovanja. V oktobru 1962. leta se je skupščina prvič sestala, izvolila predsednika in svoje organe ter sprejela sklep o formiranju Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Jesenice. Od oktobra do konca maja se je skupščina sestala že petkrat in obravnavala res važna in aktualna vprašanja, med drugim tudi predpisala osnovni in dodatni prispevek za sklad zdravstvenega zavarovanja.

V območju občin Jesenice - Radovljica je po podatkih zavoda za socialno zavarovanje 22.179 aktiv-

nih zavarovancev in 5649 upokojencev, vseh zavarovancev z družinski člani zavarovancev pa je preko 54.000. Vsem tem zavarovancem zakon o zdravstvenem zavarovanju, ki je izšel v juniju 1962. leta, omogoča vse vrste zdravljenja in zdravstvene zaščite. Da bi bili zavarovanci zaščiteni pred boleznijo, pravočasno in uspešno zdravljeni, imamo v obeh občinah 14 zdravstvenih ustanov, v katerih deluje 43 zdravnikov in preko 500 drugega osebja, ki je potrebno za uspešno opravljanje zdravstvene službe. Za potrebe zdravja občanov, za vzdrževanje zdravstvenih ustanov in drugih stroškov so potrebna finančna sredstva, ki se stekajo v sklad zdravstvenega zavarovanja pri Komunalnem zavodu za socialno zavarovanje Jesenice. Sklad za zdravstveno varstvo ima po skupščini potrjen proračun z dohodki in izdatki, ki so za leto 1963 predvideni takole:

Od osnovnega prispevka, to je 8 odstotkov od bruto prejemkov, ki ga vplačujejo vse organizacije, se bo nateklo v sklad 1.232.217.000 dinarjev, od dodatnega prispevka, ki ga vplačujejo vse organizacije, ki so imele nad 20.000 dinarjev stroškov za enega zavarovanca, 264 milijonov 900.000 din, od prispevka za zdravstveno varstvo upokojencev 204.505.000 din, od prispevka za zdravstveno varstvo invalidov 28 milijonov 287.000 din, od dohodkov za storjeno škodo 1 milijon din, od obresti in drugih dohodkov 500.000 dinarjev in iz obveznega pozavarovanja 1.116.000 dinarjev, skupno 1.732.575.000 dinarjev dohodkov.

Izdatki pa so namenjeni za zdravljenje v bolnišnicah, ambulantah, naravnih zdraviliščih, za zdravljenje, za zdravljenje ust in zob, za proteze in ortopedske pripomočke, za odstopljena sredstva organizacijam za bolovanje do 7 oz. 30 dni, za stroške bolovanja nad 30 dni, doječim materam, nadomestila za potne stroške, pomoč za opremo novorojenčku, nadomestila za pogrebne stroške, za posmrtno članom družin zavarovancev, za oskrbnino in še deset drugih postavk; tako je predvideno za 1.732.575.000 dinarjev izdatkov. — V petih mesecih 1963. leta pa se je v sklad za zdravstveno zavarovanje

nateklo 482.677.728 dinarjev, potrošili pa smo 537.261.779 dinarjev. — Primanjkljaj v skladu je torej 54 milijonov 584.069 dinarjev. — Na Jesenicah znaša primanjkljaj 50 milijonov 699.812 dinarjev, v Radovljici pa 3.884.257 dinarjev. Navajamo samo nekaj postavk trošenja teh sredstev.

Za zdravljenja v bolnišnicah je bilo porabljen 156.425.516 din, za zdravljenje v ambulantah, preglede in druge vrste zdravniške pomoči 90.927.783 din, za zdravljenje je bilo potrošenih 53.081.887 din, za nego ust in zob 10.872.906 din, za nadomestila osebnih dohodkov v primeru nesposobnosti za delo nad 30 dni 72.423.881 din, za nadomestila osebnega dohodka v primeru nosečnosti in poroda 15.664.166 din, za bolezensko odsotnost do 30 dni je bilo gospodarskim organizacijam odstopljeno 47.587.794 din, za nadomestilo prevoznih stroškov zavarovancem 14.498.964 din, za zdravljenje v naravnih zdraviliščih 10.033.436 din, v sklad obveznega pozavarovanja je bilo vplačanih 12 milijonov 133.909 din itd. Skratka, tako je realno trošenje teh sredstev. Če se zamislimo nad samo podpostavko 53 milijonov za potrošena zdravlila v prvih petih mesecih, lahko vidimo, kakšne so potrebe.

Norme ne bi bile vzpodbudne

Na 11. seji je upravni odbor EE plinska in vodna energija razpravljala poleg rednih vprašanj še o poročilu o znižanju in zvišanju stroškov ter o problematiki nagrajevanja, ki jo je CDS posredoval samoupravnim organom EE.

V zelo živahni razpravi so ugotovili, da njihova EE ne more vplivati na porabo njihovih proizvodov v proizvodnih obratih, temveč morajo proizvajati toliko kot leti zahtevajo. Zato se jim tudi predlog, da naj se energetskim obratom prizna le planirana količina proizvodnje, ne zdi pravilen in se s tem predlogom ne strinjajo. V razpravi so kritično iznesli

nekaj primerov neekonomične porabe, predvsem zraka in kisika, in nekatere postopke obratov, ki jim otežajo delo. Ni prav, da poraba njihovih proizvodov narašča nekoristno, kajti v drugih proizvodnih obratih se proizvodnja zato prav nič ne povečuje. Brez obvestila obrati priklopljajo nove priključke na zrak, kisik, vodo in podobno. Prekomerno rabijo zrak za hlajenje ležajev, pa celo za hlajenje in ventilacijo prostorov. Če se v obratih izrabijo stene peči, ponavadi ta mesta hladijo z zrakom. Zgodilo se je, da je njihov nadzorni organ ugotovil, da so zrak napeljali celo v dimnik. Prav to so razlogi, da se ne morejo strinjati s predlogom, da bi odjemalci plačevali le planirane količine.

V nadaljevanju razprave so ugotovili, da v njihovem obratu ni mogoče vpeljati norme in te ne bi bile stimulative. Za cenike menijo, da so pravilni, ker je dosežen porast osebnih dohodkov na račun manjkajočih delavcev. Izkazan višji povprečni osebni dohodek v odnosu na proizvodne obrate je zaradi kvalifikacijske strukture, saj razen snažilnikov v obratu nimajo nekvalificiranih ali polkvalificiranih delavcev.

Po razpravi o tekočih problemih obrata ter o izpolnjevanju sklepov prejšnje seje, so sprejeli še naslednje sklepe:

— za pripravo načina dela v pogojih skrajšanega delovnega časa v 42-urnem delovnem tednu so imenovali posebno štiričlansko komisijo. Ta komisija ima nalogo, da pripravi predloge in izdela potrebne analize;

— zahtevajo, da razčisti obratovanje plinskih generatorjev z odvzemom vode za plinske čistilce, kar ni skladno s projektom. Menijo, da bi bilo potrebno v ta namen sklicati sestanek z UOS;

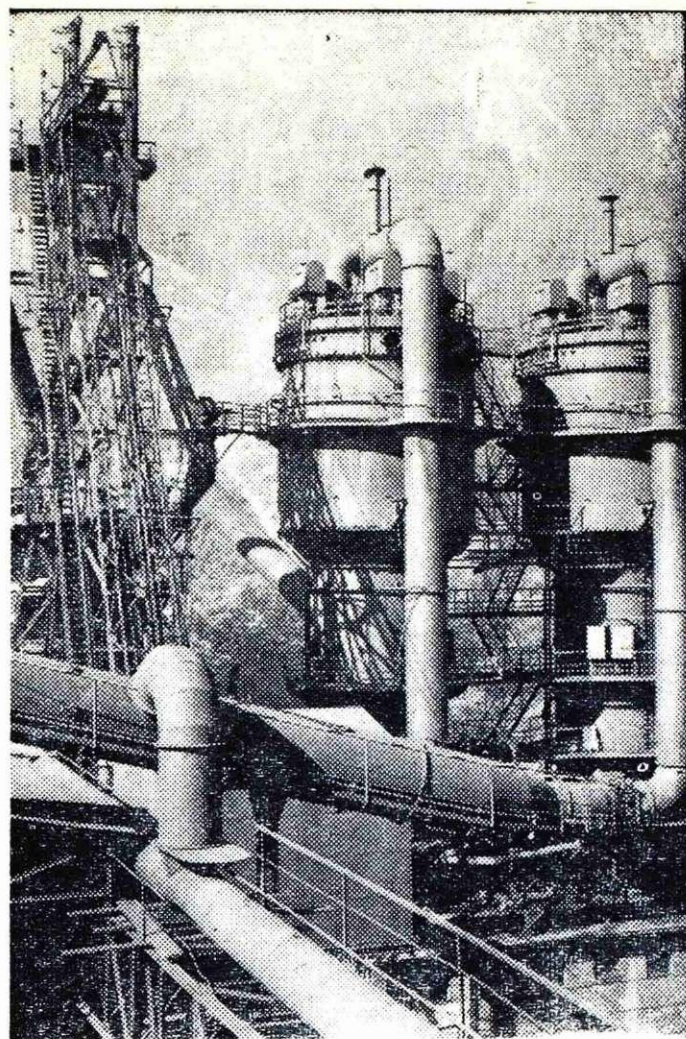
— zastareli vod med martinarno in plavžem je treba čimprej zamenjati;

— ker predelovalni obrati spuščajo lužino v industrijski kanal in s tem kvarijo cevovode v kanalu, je treba to vprašanje nujno rešiti.

ZAHVALA

Kolektivu prometnega oddelka se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje večmesečne bolezni.

Janez Vrhovšek
vozovna delavnica

Najnovejši fotografski posnetek plinskih čistilcev in VP 2

Pomanjkanje delavcev

(Nadaljevanje z 2. strani)
pa jim do normativa manjka okrog 80 ljudi. Podatki, s katerimi razpolagajo v obratu, kažejo, da je od 696 ljudi, kolikor znaša normativ, na delovnih mestih samo okrog 520 ljudi. Torej jim primanjkuje okrog 176 ljudi. Iz teh podatkov je razvidno, da je pomanjkanje delavcev v obratu javornik I res občutno in bo morala uprava podjetja storiti vse, da problem reši, ker bi lahko prišlo do še večjih težav v proizvodnji.

Nov stroj za potrebe jeklovleka

Te dni sta se mudila v Italiji tov. Berti Brun, obratovodja jeklovleka in tov. Ručigaj, kjer sta uredila vse potrebno za prevzem brusilnega stroja za brušenje palic finih in lahkih dimenzij. Z nabavo tega stroja bodo lahko odpravili ozko grlo v

proizvodnji brušenega jekla računajo pa, da bodo stroj dobili že v bližnji prihodnosti.

Za nabavo stroja v Italiji so se odločili tudi zato, ker so v Italiji dani boljši pogoji in tudi cene so bolj ugodne, kakor v državah, kjer

smo kupovali doslej. Znano je tudi, da je Italija dosegla na področju tehnike velik napredek in se nam zato obeta v perspektivi še večja možnost nakupovanja ter medsebojnega sodelovanja. V Italiji so se zanimali za nakup žarnih peči za jeklovle in druge obrate.

Komunalni zavod za socialno zavarovanje Jesenice, njegov upravni odbor, skupščinski odbori in skupščina komunalne skupnosti, so probleme sklada zdravstvenega zavarovanja še kako skrbno in na osnovi temeljitih analiz obravnavali, preden je prišlo do odločitve po zakonitih predpisih o osnovnem in dodatnem prispevku. Ob analizi in razpravah v omenjenih organih, posvetovanjih z zdravstvenimi delavci, smo imeli pred očmi priporočila zvezne in republiške ljudske skupščine, zveznega in republiškega zavoda ter drugih organov. Nešteto je bilo razprav in razgovorov s predstavniki gospodarskih organizacij, predvsem s predstavniki iz Železarne Jesenice. — Skupščina komunalne skupnosti se je sestala že petkrat, upravni odbor zavoda že 14-krat, prav tako skupščinski odbori in drugi, vse z namenom, da bi bila obremenitev realna in vsklajena z doseženim družbenim standardom v območju komunalne skupnosti. O problemih sklada za zdravstveno zavarovanje, o osnovni in dodatni stopnji sta razpravljali in dali pristanek tudi obe občinski skupščini. Razprava je bila na aktivnih predstavnikov družbeno-političnih, upravnih in samoupravnih organov vseh gospodarskih organizacij v maju na Je-

senicah in na Bledu. Vse analize, poročila in predlogi so bili s skupščinskim materialom dostavljeni občinskim družbeno-političnim organom in drugim merodajnim predstavnikom, vse z namenom, da bi bil čim širši krog zavarovancev seznanjen s problematiko sklada za zdravstveno zavarovanje. Člani skupščine, ki so to problematiko poznali, so jo ob prilikah raznih posvetovanj in zborov občanov tudi tolmačili. Ob sprejemanju sklepov na vseh petih zasedanjih skupščine so člani skupščine z vso odgovornostjo kot predstavniki zavarovancev ščitili tako interese zavarovancev kot interese skupnosti. Ob vsakem sklepu, ki bi lahko po-

menil tudi škodo zavarovancem ali skupnosti, je bilo sprejeto načelo, da mora služba socialnega zavarovanja točno zasledovati, evidentirati in analizirati trošenje sredstev sklada zdravstvenega zavarovanja zato, da se po polletju sklepi popravijo, v kolikor bi se pokazalo, da kljub analizam in znanim podatkom ne bi odgovarjali. Vse obveznosti, ki jih imajo gospodarske organizacije do sklada za zdravstveno zavarovanje, seveda morajo poravnati za obdobje od 1. januarja 1963 dalje.

Ob koncu še nekaj podatkov o trošenju sredstev zdravstvenega sklada za zavarovance, zaposlene v Železarni Jesenice, v letu 1962:

	din
za nadomestila nad 7 dni bolovanja je bilo potrošenih	100.335.547
za nadomestila bolezenske odsotnosti do 7 dni	41.228.917
za zdravljenje v bolnišnicah	58.573.542
za nesreče pri delu	3.529.295
za ostalo zdravstveno varstvo	79.257.741
skupaj	282.925.042

V letu 1962 je bilo povprečno trošenje sredstev na enega aktivnega zavarovanca, zaposlenega v Železarni Jesenice, naslednje:

za stroške nadomestil osebnih dohodkov	20.588
za zdravljenje v bolnišnicah	8.519
za ostalo zdravstveno varstvo pa	12.039
ali skupaj na enega aktivnega zavarovanca	41.146

V tem znesku pa niso upoštevani družinski člani, ki trošijo najmanj 50 odstotkov sredstev enega aktivnega zavarovanca.

V septembru letos bodo zbori zavarovancev v obeh komunah spet z namenom, da bo čim širši krog zavarovancev seznanjen s problematiko sklada za zdravstveno zavarovanje, da bi bilo trošenje sredstev, ki jih prispevamo vsi zavarovanci, res realno in res prilagojeno gospodarski moči obeh komun. Vpliv na mogoče prekomerno trošenje sredstev je pogojen z nešteto faktorji, na katere moramo s skrbnimi analizami, resnim sodelovanjem in mobilizacijo zavarovancev, predvsem pa odgovornih činiteljev, vplivati s skrbjo za človeka, ki mu moramo omogočiti take delovne pogoje, ki ne bodo zdravju škodljivi, ki ga bodo zaščitili pred nevarnostjo obolenja in nesreče pri delu in drugih vzrokov, ki povzročajo prekomerno trošenje sredstev. Predvsem so za zaščito delovnih ljudi poklicane kadrovske-socialne službe gospodarskih organizacij, ki pa žal večkrat odpovedo.

Ivan SAKSIDA

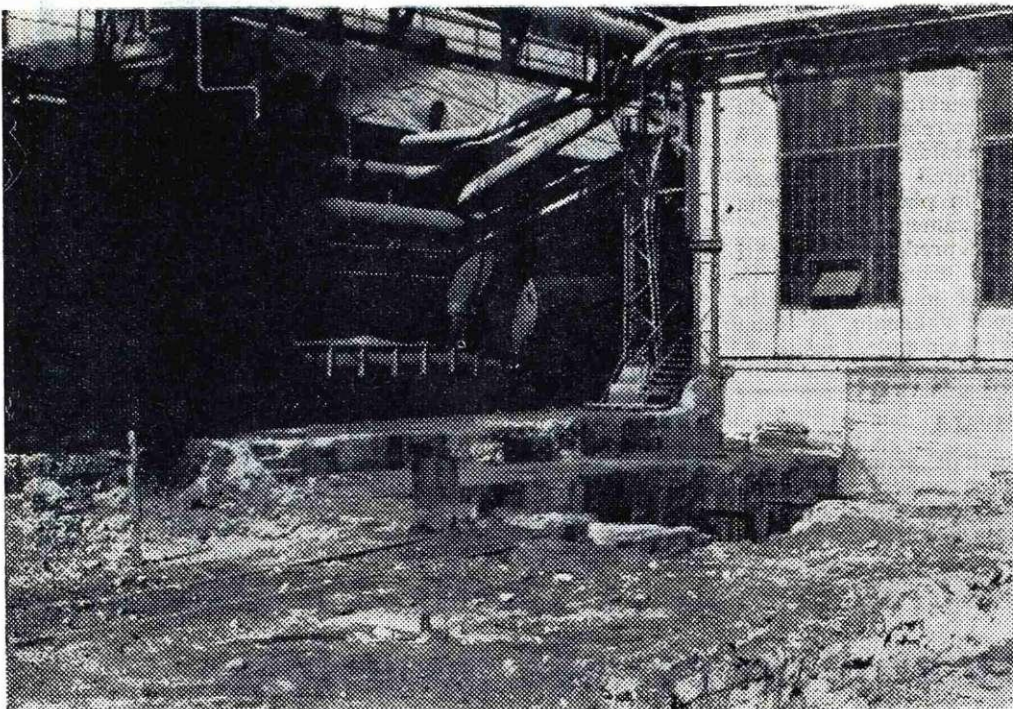
Gradnja mazutne postaje na Jesenicah

Preusmeritev kurjenja SM peči stooostotno na mazut zahteva vskladiščenje velikih količin mazuta. Poraba mazuta bo po končani rekonstrukciji peči dosegla 180 ton dnevno. Zato moramo zgraditi novo mazutno postajo. Dosedanje kapacitete so občutno premajhne že pri da-

20 atn. Viskoznost je odvisna od kvalitete mazuta in temperature; pri nas lahko dosežemo do 160° C, dočim pritisk 20 atu lahko dosežemo s črpalko zmogljivosti 20 l/min.

Celotna naprava, razen gradbenega dela, je bila zasnovana in projektirana v

valni del. Pri prvih dveh bodo opravljene le kontrolne meritve, signalizacije in regulacija temperature neodvisno od prvih dveh, pa zahteva popolnejšo avtomatiko z ozirom na stroge pogoje obratovanja. Vrsta merilnih registriranih in signalnih instrumentov, montiranih na

Na tem prostoru bo postavljena nova mazutna postaja

našnjih razmerah obratovanja, ko so od sedmih peči le štiri preurejene na stooostotno kurjavo z mazutom, dočim ostale obratujejo še vedno kombinirano. Provizorična rešitev dosedanjega posluževanja ima več pomanjkljivosti, od nezadostne očiščenosti mazuta mehanskih delcev in popolne izločitve vode, do požarne varnosti samega objekta. Upoštevajoč, da že mazut sam vsebuje 1 odst. vode in da pri sedanjem načinu gretja cistern z dovodom pare direktno v cisterno povečamo odstotek vode, ki jo moramo pozneje spet izločiti, pomeni podražitev in neekonomičnost obratovanja. Brez gretja cistern pa je izčrpavanje nemogoče, ker je mazut le slabo tekoč. Novi projekt je izdelan na predpostavki, da bomo mazut dobivali izključno v cisternah z vgrajenimi grelci, katerih pa zaenkrat državne železnice in Jugopetrol še nimata v zadostnem številu na razpolago. Pri taki dobavi ustvarjanje kondenzata odpade in izločitev 1% vode iz mazuta ne bo predstavljala posebnih težav.

Mazut očistimo mehanskih delcev s črpanjem skozi filtre; pri nas imamo tri: grobega, srednjega in finega.

Pri pripravi mazuta je najvažnejše, da dosežemo dva glavna parametra viskoznosti 2 — 4° E in pritisk v gorilcu

projektivnem biroju Železarnice Jesenice. Projekt sloni na predpostavki, da bodo cisterne opremljene z napravami za gretje. Iz cisterne bomo s črpalko zmogljivosti 2100 l v minuti izčrpavali mazut skozi ogrevan kolektor in skozi grobi filter v glavni zbiralnik prostornine 1000 kub. m. V njem bodo vgrajene grelnice kače, skozi katere bo šla para in ogrevala mazut na temperaturo 30 — 50° C. Iz rezervoarja bomo mazut črpali skozi srednji filter in ga tlačili s črpalko zmogljivosti 250 l/min in 20 atn skozi grelec v fini (tlačni) filter do gorilcev, nameščenih na SM pečeh. Ogrevanci bodo segreli mazut na 160° C, kar ustreza zahtevam viskoznosti 2 — 4° E.

Vnetljivost mazutnih hlapih predstavlja veliko nevarnost požara. V ta namen bo mazutna postaja opremljena s posebnimi požarno-varnostnimi napravami »FAOMITE« iz uvoza ter signalnimi javljalniki domačega izvora. Dve taki napravi bosta nameščeni na glavnem rezervoarju, v strojnici pa je predvidena enaka prenosna naprava.

Posluževanje in nadzor mazutne postaje bo iz centralnega mesta in v glavnem tudi avtomatizirano. Funkcijsko lahko napravo razdelimo na razkladalni, nizkotlačni in visokotlačni obrato-

komandni plošči, izvedeni v obliki proizvodne sheme, nudi dober pregled nad vso napravo. Spričo tega pa je možna hitra intervencija v primeru motenj. Kakšna vrsta avtomatike bo vgrajena v naši postaji, je zaenkrat še stvar razgovorov. Največ izgledov je za vgraditev ameriške avtomatike »Honeywell«, ki že obratuje pri naših pečeh zelo zanesljivo in točno.

Zgraditev opisane mazutne postaje, ki bo posluževala razen že omenjenih peči tudi novi kotel v kalorični centrali, lahko smatramo za pomembno pridobitev.

D. O.

Resno ogrožena redna dobava surovin in odprema naših izdelkov

Položaj pri prevozu blaga po železnici je zaradi pomanjkanja vagonov vedno bolj kritičen in kljub prizadevanju odgovornih ga ni mogoče odpraviti. Železnica si na vse načine prizadeva, da bi omilila to trenutno kritično stanje. Sklicanih je bilo že več sestankov zastopnikov železnice, Gospodarske zbornice okraja Ljubljana in gospodarskih organizacij, o tem pa je razpravljala tudi komisija za transportna vprašanja pri Združenju jugoslovanskih železnar. Iz vsebine vseh teh posvetovanj je razvidno, da bi nastali položaj lahko rešili le s skupnim prizadevanjem železnice in uporabnikov prevoza.

Jasno je, da bo morala železnica v bodoče vlagati več sredstev za prevozne zmogljivosti, povečati obteke vagonov in komercialno brzino prevozov, po drugi strani pa bodo morale tudi gospodarske organizacije posvetiti več pozornosti tem problemom in jih reševati skupaj z železnico. Predvsem bodo morali uporabniki prevozov skrbeti za hitrejšo nakladanje in razkladanje blaga ter izboljšati izkoriščanje voznega parka. Zaradi kritičnega stanja z vagoni je železnica predvidela naslednje ukrepe:

- skrajšanje razkladalnega in nakladalnega roka,
- predviden je nov predpis o zaračunavanju stojnin,
- nakladanje in razkladanje je obvezno tudi ob nedeljah in praznikih,
- kosovne pošiljke v naši republiki je treba preusmeriti na javni cestni promet in podobno.

Vedeti moramo tudi to, da železnica v bodoče ne bo dostavljala praznih voz za nakladanje. V kolikor pa gre za premog, bo obvestila rudnike, da le-tega ne nakladajo za vse tiste uporabnike prevozov, ki ne bodo izpolnjevali železniških predpisov in sklepov Gospodarske zbornice.

Zaradi takih ukrepov je nujno, da posvetimo odpremi blaga še večjo pozornost kot doslej. Pri tem pa morajo sodelovati prav vsi, tudi obratovodstva in obratni odpremniki, da bo blago odpremljeno brez nepotrebnih zastojev in v korist celotnega kolektiva.

Da bi se izognili vsem težavam v zvezi z odpremo, moramo:

— odstraniti vse ovire, ki še povzročajo zastoje pri odpremi,

— javiti najkasneje do 9. ure zjutraj špediciji potrebno število voz, ker poznejših naročil železnica ne bo več upoštevala,

— izkoristiti vozove bolj racionalno do nosilnosti glede na osni pritisk, ker bomo tako zmanjšali potrebe po voznem parku,

— preusmeriti kosovne pošiljke na javen cestni promet,

— skrbeti za bolj enakomerno odpremo blaga preko vsega meseca,

— naročiti le toliko voz, kolikor jih lahko naložimo v šestih urah — izjeme so obrati, kjer nakladajo tudi na popoldanski dnini,

— omejiti odpovedovanje voz, ker bo železnica zaradi pomanjkanja praznih vagonov take primere kaznovala tako, da prizadetim obratom ne bo več dostavljala praznih voz za nakladanje,

— dobavne liste čimprej dostaviti na špedicijo — najpozneje do 11. ure, da ne bo stojnine. (Poudarimo, da je treba po sklepu železnice in Gospodarske zbornice vozove naložiti v šestih urah, ker sicer železnica ne bo dostavljala praznih voz. Zato skrbimo, da bo za nakladanje vedno dovolj delavcev že ob pol šestih zjutraj),

— špedicija ne more prevzeti nobene odgovornosti, če železnica zaradi prekomernega zadrževanja ne bo dostavljala praznih voz za nakladanje in bo moral morebitne posledice neizpolnjevanja novih železniških predpisov trpeti obrat, ki jih bo povzročil.

Špedicija

»Šobčev bajaran« vabi!

Turistično društvo Lesce, ki je leta 1956 pričelo z deli na ureditvi Šobčevega bajaranja v Lescah, je le-tega v preteklih letih uredilo v prijetno letovišče, ki je postalo znano doma in v tujini. To so že potrdili številni domači in tuji turisti, saj smo samo v lanskem letu zabeležili 66.000 nočnin. To ni nič čudnega, saj imajo turisti poleg lepe okolice, borovega gozdička, kopališča, weekend hiše, na razpolago tudi igrišče za balinanje, dobro oskrbovano restavracijo s solidnimi cenami.

Da bi se popularnost tega lepega kota Gorenjske še povečala, je Turistično društvo Lesce pripravilo v letošnji sezoni za vse obiskovalce Šobčevega bajaranja bogat kulturno-sportni program:

- teden »čebelic in medvedkov« za naše najmlajše,
- dan brodarjev,
- dan čebelarjev,
- teden »gorenjskega nageljna«,
- aero miting.

Poleg omenjenih prireditve je dvakrat na teden na programu tudi večer slovenskih

pesmi. Večkrat pa bodo obiskovalci Šobčev bajaran tudi razne kulturne skupine.

Šobčev bajaran in okolica pa sta nadvse primerna tudi za skupinske izlete članov delovnih kolektivov. Zato Turistično društvo Lesce vabi člane kolektiva Železarnice Jesenice in okolice, da obiščejo to izletniško točko in v prijetnem okolju ter ob dobri postrežbi čim lepše preživijo svoj prosti čas po napornem delu v tovarni.

Turistično društvo Lesce

Mesto in vloga vodilnih oseb in delavsko samoupravljanje

Ustava predvideva sprejetje statuta v vseh gospodarskih organizacijah. Z njimi moramo urediti notranjo organizacijo podjetja, delokrog in odgovornost organov samoupravljanja, način poslovanja, delovne in druge odnose, pravice in dolžnosti članov kolektiva in podobne zadeve.

Iz obsega snovi je razvidno, da izdelava statuta ne bo lahko opravilo, kajti ureditev notranje organizacije in vseh drugih odnosov zahteva temeljito reorganizacijo celotnega našega delovanja in to prej, preden sprejmemo statut. To nas obvezuje, da moramo z delom na tem področju pričeti takoj, čeprav rok za sprejetje statuta ni določen.

Pristop k delu mora biti načrten, organiziran in kolektiven; statut zahteva veliko strokovne in še več politične odgovornosti. Zato to opravilo ne moremo prepustiti zgolj neki strokovni ali podobni komisiji. Če bi se s tem zadovoljili, bi to pomenilo podpirati neke vrste birokratsko težnjo in bi tudi vsebina vsekakor imela takšno obeležje. Tu pa je potrebna podrobna analiza obstoječega stanja in aktivnost ter potrpljenje vseh obstoječih organov, služb ter organizacij in močna koncentriranost vseh strokovnih in političnih sil v podjetju pri oblikovanju najboljših stališč po vseh problemih. Seveda moramo stališča oblikovati tako, da bodo v skladu z družbenim razvojem in

danimi pogoji. Tedaj tudi pravno formuliranje principov in stališč ne bo naletele na nobene težave. Problemov, ki terjajo podrobno analizo in bolj primerno rešitev, v podjetju ni malo, nasprotno, prav v tem obdobju smo priče vedno večjim problemom. Nekateri so zelo očitni, nekateri bolj prikriti. Toda eni in drugi imajo neposreden ali posreden vpliv na boljšo oziroma bolj slabo dejavnost in aktivnost celotnega kolektiva pri reševanju in izpolnjevanju vsakodnevnih in perspektivnih nalog in obvez.

Na osnovi teh ugotovitev bi načel problem, za katerega smatram, da je potreben obravnave in bolj podrobne analize, ker po mojem mišljenju predstavlja resno oviro

pri poglobljanju in krepitevi delavskega samoupravljanja. Problem se nanaša na odnose med osebami na vodilnih mestih na eni strani in organi samoupravljanja na drugi strani, na vlogo in delokrog, dolžnosti in pravice oziroma koordinacijo dela med njimi.

Zakaj načenjam ta problem? V glavnem zato, ker so ti odnosi tudi sedaj grajeni na osnovah neposredne demokracije, pa navzlic temu prihaja do trenj in sporov med njimi. To je dokaz, da odnosi niso urejeni, še manj pa pravilno opredeljene naloge v zvezi z upravljanjem, vodenjem in izvrševanjem. Na tem področju je še vedno toliko različnih mnenj in »teorij«, da pri aktivnosti skoraj v nobenem primeru ni zadovoljive enotnosti in skladnosti z družbenimi spremembami. Kje je vzrok tem ugotovitvam? Po mojem mišljenju v tem, ker organizacija podjetja izhaja iz dveh organizacij: organizacije proizvodnje po linijskem sistemu in organizacije delavskega samoupravljanja. Po svojem bistvu sta si obe organizaciji dokaj nasprotne. Prva je strogo linijska ter vodena na načelih podrejenosti oziroma nadrejenosti, druga pa ne pozna

ljanja, nasprotno postanejo v celoti odgovorni za vse poslovanje, tako pri proizvodnji, kakor pri delitvi. S tem pa se bistveno menja tudi vloga obratovodij in direktorjev. Če so te osebe po eni strani za svoje delo odgovorne kolektivu, katerega zastopajo, po drugi strani pa družbeni skupnosti, ki ima tudi višje interese, potem je prav, da se tem osebam v novem statutu opredeli mesto, vloga oziroma funkcija. Morda ne bo narobe, če rečem, da je mesto obratovodij in direktorjev v organih samouprave. Oni bi morali biti dejansko izvršilni organ delavskega samoupravljanja in za svoje delo bi morali odgovarjati predvsem organom samoupravljanja v obratu oziroma podjetju. S tem bi obdržali zgolj strokovno funkcijo in funkcijo vsklajevanja. To pa bi povečalo njihovo odgovornost. Delo, znanje in sposobnost bi preverjali po kolektivu od spodaj in ne po nekih drugih kriterijih in merilih, ki so odmaknjeni od kolektiva.

To pa bi pomenilo tudi začetek likvidacije notranjih nasprotij, odpravo anarhije in neodgovornosti ter sprostitve oziroma debirokratizacijo aparata tako v obratih kakor v upravi. Če pomeni to korak naprej pri našem delu in razvijanju družbenih odnosov na višjo raven, potem je prav, da statut to uredi. Zato je nujno, da pričnemo takoj z oblikovanjem stališč. Pri tem pa naj bi sodeloval ves kolektiv.

Zvone Labura

Ugotovitev zdravstvenega stanja udeležencev NOB

Na občinskem Združenju borcev NOV so iz obstoječe kartoteke naredili spiske članov, ki so v letu 1941 do vključno avgusta 1944 stopili v NOV ali bili internirani v težka koncentracijska taborišča z namenom, da bi ugo-

tovili zdravstveno stanje tovarišev in tovarišic, ki so daljši čas okupacije preživeli v najtežjih pogojih.

Da bi akcija dala pozitiven rezultat, da bi ugotovili zdravstveno stanje in tistim, ki jim je to potrebno, omogočili zdravljenje, so se dela lotili načrtno.

Najprej bodo po terenih po skupinah splošni pregledi — posveti, to je razgovor z zdravnikom. Vsak vabljeni bo prinesel s seboj zdravstveno knjižico in zdravnik bo na podlagi knjižice in razgovora ugotovil njegovo zdravstveno stanje ter ali je potreben specialni pregled ali zdravljenje. Ker je število teh tovarišev precejšnje, okrog 750, bo akcija potekala nekaj mesecev.

Lep odziv na terenu Sava, kjer je tak pregled že bil, dokazuje, da je bila taka akcija tudi želja večine borcev in internirancev.

S pomočjo in razumevanjem splošnih ambulant, bolnišnice, dr. Brandstetterja, ki si še prav posebno prizadeva in ostalega zdravstvenega kadra, bo organizatorjem prav gotovo uspelo doseči namen akcije. Ugotoviti želijo, kakšno je zdravstveno stanje ljudi, ki so v času revolucije doprinesli največ.

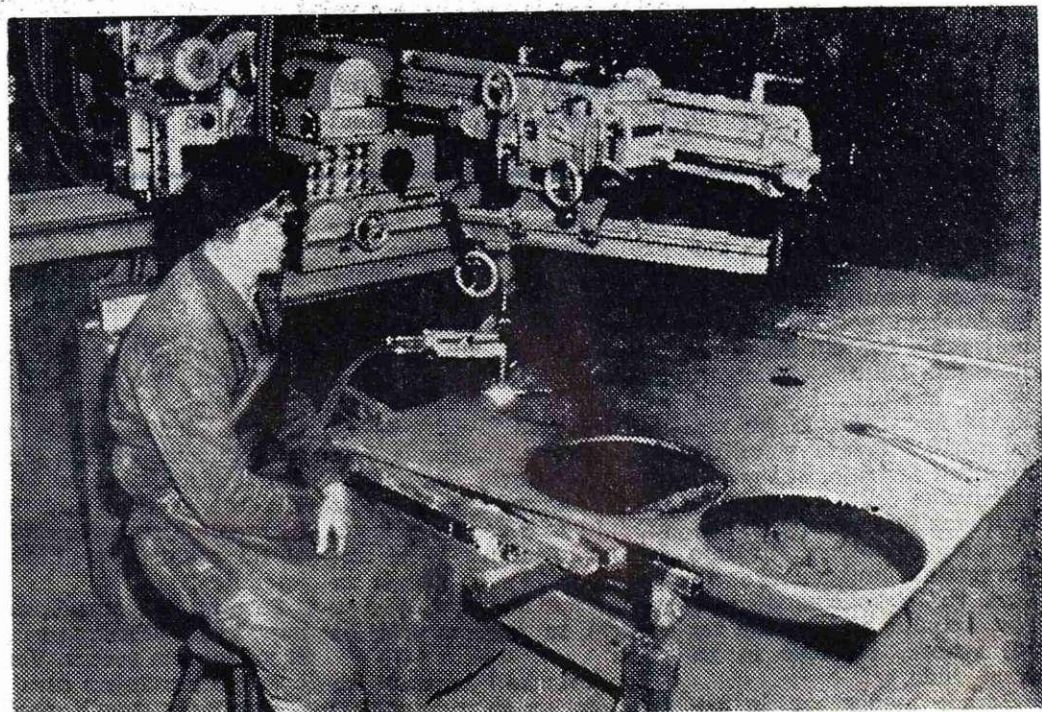
Žirovničani praznujejo

Vsako leto se Žirovničani na svoj krajevni praznik spominjajo požiga železniškega in cestnega mostu v Mostah.

Letošnje praznovanje obč. praznika bodo začeli že v petek, 28. junija, ko bo pokalni odbojarski turnir; sodelovalo bo pet ekip, prehodni pokal pa branijo Jeseničani.

V soboto ob pol osmih zvečer bo proslava s podelitvijo odlikovanj članom ZB in koncert pevskega zbora z Jesenic.

V nedeljo bo ob 8. uri koncert godbe, ob 8.30 pa slavnostna seja Krajevnega odbora Žirovnice. V praznovanje so se vključili tudi člani ZROP, ki bodo v nedeljo priredili patrolni pohod v Završnico.

Z novim rezalnim strojem bodo v konstrukcijski delavnici rezanje pločevine še boljšali

Izkušnje z vpihavanjem zemeljskega plina v plavž

Koks predstavlja brez dvoma zelo drago gorivo, ki pomeni precejšnjo postavko pri kalkulaciji stroškov za proizvodnjo grodlja v plavžu. Zato podvzemajo posebno v zadnjem času plavžarji različne ukrepe, da bi znižali porabo koksa ali pa ga celo vsaj delno nadomestili z drugim cenejšim gorivom. Takšna možnost je z uporabo zemeljskega plina ali mazuta, ki ga lahko vpihavamo skozi pihalice v talilnik plavža in s tem znižamo porabo koksa.

V mehiški železarni »Altos Hornos de Mexico« že nekaj časa uporabljajo zemeljski plin kot dodatno gorivo na enem izmed plavžev. Rezultati tega načina obratovanja so dali lep uspeh, saj je proizvodnja peči narasla ob istočasnem znižanju porabe koksa.

Plavž, na katerem uporabljajo zemeljski plin, ima premer talilnika 6,4 metra, koristno prostornino 806 m³ in 14 pihalic. Vsip se sestoji iz 50 % samohodnega sintra, medtem ko je ostanek klasična ruda. Pred uporabo zemeljskega plina so proizvajali na tem plavžu povprečno 950 ton grodlja dnevno ob porabi 833 kg koksa na tono grodlja, medtem ko je bila temperatura vpihanega zraka 680°C in regulirana vlaga zraka 32 g/Nm³.

Na začetku poskusov so počasi povečevali količino dodanega zemeljskega plina od 1 do 3 % ob istočasnem zvišanju temperature zraka za 160°C in znižanju vlage v zraku za 12 g/Nm³. Količino koksa so postopoma zmanjševali, medtem ko je proizvodnja naraščala. Vendar so pri dodajanju 3 % zemeljskega plina nastopile težave v hodu plavža. Odprtino za žlindro so težko odpirali,

zato se je ravnina žlindre dvignila do pihalic in količina metana v plavžnem plinu je narasla na 2 %.

Iz teh razlogov so spet znižali količino zemeljskega plina na 2 % in vlago vpihanega zraka nekoliko zvišali. Od takrat naprej je obratoval plavž brez motenj. Z ozirom na najvišjo proizvodnjo pred uporabo zemeljskega plina je le-ta narasla za 4,5 %, medtem ko se je poraba koksa znižala za 14 %.

Na podlagi teh rezultatov bodo začeli dodajati zemeljski plin tudi na drugih plavžih te železarne.

ZDA — Severnoameriška železarna Acme Steel Comp. iz Chicaga gradi do zdaj največjo kupolko na svetu za obratovanje z vročim zrakom. Ta kupolka je visoka 20 metrov z največjim notranjim premerom 4,5 metra in proizvodno zmogljivostjo 55 ton grodlja na uro. Služila bo kot pretaljevalni agregat za LD kisikov konvertor in ker bo uporabljala za vložek v glavnem cenene odpadke starega in litega železa, bo grodelj iz te kupolke cenejši kot če bi ga proizvajali v plavžu.

SEVERNA KOREJA — V tej azijski državi so proizvedle železarne v letu 1962 skupaj 700.000 ton surovega jekla, kar odgovarja višini proizvodnje v letu 1961.

DANSKA — V tej državi so proizvedli v preteklem letu skupno 367.000 ton surovega jekla, kar je za 44.000 ton več kot v letu 1961.

KANADA — Pri otoku Baffin, 3.200 km severno od Mont-

Proizvodnja električno varjenih cevi

Sivane cevi lahko izdelujemo na dva načina: z avtogenim ali električnim varjenjem. Ker je električno varjenje pri nas bolj malo znano, navajam v tem sestavku v kratkem način indukcijskega električnega varjenja, ki ga uporabljajo v cevarni podjetja Borsig v Berlinu.

Vroče valjarne trakove odgovarjajočih dimenzij najprej skupaj zavarijo, tako da je omogočen kontinuiran proces. Nato s pomočjo posebnih valjev v hladnem stanju ukrivijo trak, tako da dobi obliko bodoče cevi. Na ta način oblikovan trak se potem premika proti napravi za indukcijsko električno varjenje. Tam oba dela zakrivljenega

traku najprej stisnejo skupaj in nato v dolžini 10 mm ogrejejo z električnim tokom na temperaturo preko 1400°C in s tem zavarijo. Zavarjeno cev končno avtomatična naprava razreže na odgovarjajoče dolžine.

Hitrost premikanja cevi skozi varilno napravo je prirejena tako, da se posamezne faze procesa lahko v potrebnem času izvedejo.

S tem proces še ni končan, temveč je treba naknadno zavarijene cevi še vleči na odgovarjajoče dimenzije. Zato se pomikajo cevi najprej skozi žarilno peč, ogrevano z mazutom, kjer jih naprej segrevajo na temperaturo 850°C. Tej peči sledi še posebna

srednje frekvenčna električna ogrevalna naprava, kjer se temperatura cevi poviša še za nadaljnjih 100°C, tako da je končna temperatura ogretilih cevi 950°, kar omogoča najugodnejše pogoje za nadaljnjo predelavo z valji.

Po segretju gredo cevi avtomatično v vlačilno reducirno valjavsko napravo, s pomočjo katere jih vlečejo in zmanjšajo njihov premer na zahtevane dimenzije. Na ta način zmanjšajo premer izdelanih cevi od 90 mm na 15 do 89 mm.

Tako izdelane cevi stalno kontrolirajo z vodnim pritiskom, da ugotovijo, če njihova kvaliteta odgovarja predpisanim normam.

reala, so odkrili velika nahajališča železne rude. Prve raziskave so pokazale, da je ruda izredno kvalitetna, saj vsebuje tudi do 68 odstotkov železa.

BRAZILIJA — V pokrajini Niquenlandija so začeli izkoriščati bogata nahajališča nikljeve rude in upajo, da bodo že v bližnji prihodnosti dosegli tako veliko proizvodnjo niklja, da ga ne bo treba več uvažati.

VELIKA BRITANIJA — V britanski železarni Appley-Frodingham bo v kratkem začela obratovati nova valjarne za žico, ki jo je dobavilo zahodnonemško podjetje Schloemann. V tej valjarni bodo

lahko valjali žico debeline od 5,38 do 28,5 mm in bo imela proizvodno zmogljivost najprej 15.000 ton mesečno s perspektivo, da jo bodo pozneje povečali na 30.000 ton.

GRČIJA — Grška vlada je sklenila pogodbo z neko grško-ameriško družbo za izgradnjo nove železarne z letno zmogljivostjo 250.000 ton surovega jekla.

SOVJETSKA ZVEZA — Da bi se proizvodnja cevi z velikim premerom za naftovode popolnoma osamosvojila, vlaga Sovjetska zveza velike napore za povečanje proizvodnje jeklenih cevi. Iz tega razloga predvidevajo veliko povečanje proizvodnje jeklenih

cevi s premerom 1,2 metra v železarni Novomoskovski v Dnepropetrovsku.

ČILE — V edini železarni Huachipato v tej južnoameriški državi, ki ima plavž z dnevno zmogljivostjo 1.100 ton grodlja, štiri SM peči in različne valjarne, bodo zgradili še en plavž. Ta železarna, ki je proizvedla v letu 1962 470.000 ton surovega jekla, lahko krije vse domače potrebe in lahko kot edina država na južnoameriškem kontinentu del svoje proizvodnje tudi izvažata.

ZAHOVNA NEMCIJA — Zahodnonemško podjetje za preskrbo z daljinskim plinom »Ruhrigas« iz Essena je v preteklem letu dobavilo raznim potrošnikom skupno 100 milijard kubičnih metrov tega goriva. Za transportiranje plina ima to podjetje več kot 2.500 km cevovodov.

Črni kontinent, na katerem živi na 30 milijonih km² približno 250 milijonov prebivalcev, postaja tudi na gospodarskem področju vedno bolj važen činitelj. Polg poljedelskih kultur — bombaža, volne, kavčuka, kave, čaja, kakaa in tobaka, ki jih razne afriške države v velikih količinah izvažajo, se v gospodarstvu te celine uveljavljajo tudi različne mineralne surovine. Iz Afrike uvažajo posamezne prekomorske države velike količine diamantov, kobalta, zlata, nafte ter manganove, kromove in železne rude.

Zaradi manganove in posebnosti železne rude postaja Afrika vedno važnejše pre-

skrbovalno središče železarske industrije Evrope, Severne Amerike in Japonske. Nahajališča železne rude so v različnih afriških deželah naravnost ogromna in njena kvaliteta je izvrstna, saj se giblje količina železa v rudi običajno med 50—60 % železa. Ta naravna bogastva železarskih surovin pa nudijo tudi osnovne pogoje za izgradnjo in razširjanje lastne železarske industrije na afriškem kontinentu, kar je zaenkrat posebno opazno v severnem in južnem delu Afrike.

Zgodovinske izkopenine kažejo, da so že v zgodnjem srednjem veku poznala ljudstva osrednje Afrike, poseb-

no v Sudanu in ob reki Niger, tehniko proizvodnje jekla. Železarske izdelke so prevažali po vodni poti in s pomočjo karavan do vzhodne afriške obale, od koder so našli pot celo v Indijo in Malo Azijo. Vendar na tej stari tradiciji ni bila zgrajena moderna afriška železarska industrija, ki se je razvila šele v našem stoletju in so njeni objekti zelo oddaljeni od prvotnih središč proizvodnje jekla.

Že prej sem omenil, da so najvažnejše železarne na afriškem jugu in severu. Vendar opazimo v zadnjem času tudi v nekaterih drugih predelih tega kontinenta resne poskuse, da bi z izgradnjo odgo-

varjajočih železarskih objektov postavili temelje tej osnovni veji industrijske dejavnosti. To velja posebno za dežele, ki imajo osnovne surovinske pogoje, kar pomeni, da imajo zadostne rezerve železne rude in odgovarjajočega metalurškega goriva v trdnem, tekočem ali plinastem stanju. Med te države spadajo predvsem Alžirija, Angola, Gabun, Gvineja, Južna Rodezija, Južnoafriška Unija, Kongo, Liberijska, Libija, Maroko, Mavretanija, Mozambik, Nigerija, Sierra Leone, Tunis in ZAR.

Razvoj železarske

Vendar pri izgradnji železarske industrije niso važne samo osnovne surovine, temveč je treba upoštevati tudi možnosti za potrošnjo njenih izdelkov in avtomatično vključiti tudi izgradnjo kovinsko-predelovalne industrije. Zato pride v številnih afriških državah tudi do težav pri financiranju izgradnje železarske industrije, ker porabijo večino sredstev predvsem v druge, zaenkrat nujnejše namene kot je gradnja cest, železnic, modernizacija kmetijstva in podobno.

Iz jugoslovanskih železarn

ŽELEZARNA ŠTORE — Že več let so imeli v štorski železarni problem s katranom, njihovim stranskim proizvodom pri vplinjaju premoga na generatorjih. Poskusi, da bi uporabili katran v SM peči, v rekuperatorju v fenolnih napravah in podobno, so

ker so imeli težave s prodajno ljubijske rude in apnenca iz kamnoloma Doboj nabavili lastne vagone in tako znižali stroške za prevoz vsake tone rude za 191 dinarjev. To pomeni letni prihranek 162 milijonov dinarjev. S tem bo imelo podjetje tudi druge koristi, ki so ozko povezane tako z razbremenitvijo železniškega prometa kot z izboljšanjem kvalitete rude iz Ljubije. Zaenkrat bodo kupili sto vagonov.

ŽELEZARNA SISAK — Zobna ambulanta je že dalj časa predstavljala največji problem zdravstveni postaji Železarne Sisak. Neprimerni prostori, primitiven inventar, pomanjkanje strokovne

Delo na štiri izmene so v zeniški železarni do sedaj uspešno uvedli v obratih bluming, težka valjarna, srednja proga, martinarna I in koksarna. Ta način dela ima prednosti, med katerimi so najvažnejše, da so delavci vsak peti dan prosti, da nikoli ne delajo dalj kot osem ur, da je izkoriščanje koledarskega časa boljše. Delavski svet je pooblastil upravni odbor, da razišče tudi za druge obrate možnosti uvedbe takega načina dela. V obratih, kjer že poskusno obratujejo na štiri izmene, pa je treba poskusno obratovanje podaljšati.

ŽELEZARNA ILIJAS — Upravni odbor Železarne Ilijaš je sklenil, da bodo analizirali možnosti proizvodnje majhnih hidrocentral tipa ICO, z ozirom na veliko zanimanje zanje na tržišču. V kolikor bodo rezultati poskusov pokazali, da bi se jim to splačalo in v kolikor bo to tehnično izvedljivo, so sklenili, da bodo vložili znatna sredstva za osvojitve proizvodnje teh hidrocentral.

Železarna Ilijaš štipendira na raznih fakultetah in šolah 71 študentov in učencev, od katerih bi jih moralo po pogodbi letos zaključiti šolanje 49. Ugotovili so, da največ štipendistov redno napreduje v šolah, razen šestih študentov, ki so jim štipendijo ustavili, dokler ne bodo izpolnili pogojev za vpis v naslednji semester. Prav tako so razpravljali o organizaciji počitniške prakse za štipendiste.

ŽELEZARNA JESENICE

razpisuje na osnovi čl. 7 in 25 temeljnega zakona o štipendijah za šolsko leto 1963/64 naslednje

ŠTIPENDIJE

- 2 štipendiji na RMKT fakulteti — metalurški oddelek
- 2 štipendiji na strojni fakulteti — strojni oddelek
- 3 štipendije na elektro fakulteti — močni tok
- 1 štipendijo na elektro fakulteti — šibki tok
- 2 štipendiji na ekonomski fakulteti

Štipendije bodo podeljene v višini, sprejeti po organih delavskega samoupravljanja.

Prošnje za podelitev štipendij naj interese pošljejo Železarni Jesenice — kadrovskega sektorja, komisija za štipendije — najpozneje do 20. julija 1963.

Prošnji je treba priložiti:

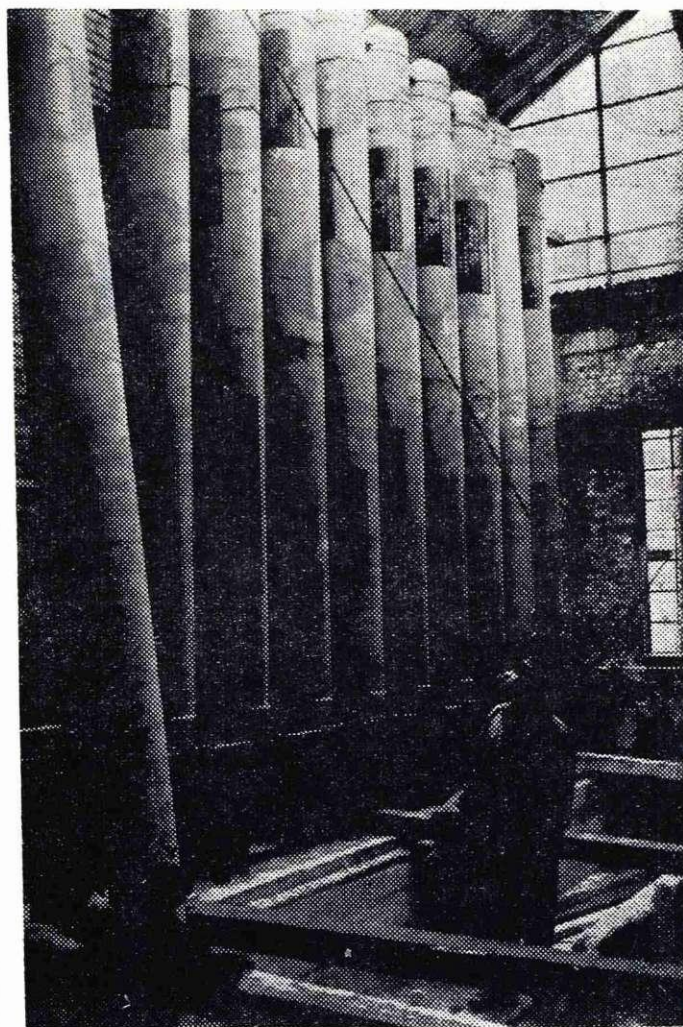
- prepis zadnjega šolskega spričevala oziroma izkaza o opravljenih izpitih,
- potrdilo o premoženjskem stanju,
- lastnoročno podpisano izjavo, da ne prejema štipendije,
- priporočilo mladinske oziroma študentske organizacije.

bili brezuspešni. Lani pa so začeli poskusno uporabljati katran pri aglomeriranju rude. Dodajali so ga v mešanico za sintranje in z njim delno zamenjali drag koks. Poizkusi so dali zelo dobre rezultate tako glede procesa kot tudi kvalitete sintra. Zgradili so napravo za dodatek katrana v mešanico za sintranje in sicer zbiralnik za katran, zobniško črpalko in ustrezno napravo za katran in ogrevanje. Uporaba katrana na aglomeraciji pomeni znaten prihranek zaradi manjše porabe koksa, hkrati pa je rešen problem s katranom, ki so ga bili včasih prisiljeni celo zažigati,

ga kadra, so bile največje težave pri delu ambulate.

Zaradi vseh teh pomanjkljivosti so se odločili, da bodo vprašanje zobne ambulate rešili čimprej. Tako so že nabavili del novega instrumentarija, predlagana je bila rešitev kadrovskega vprašanja, tako da so izgledi, da bo v kratkem v marsičem izboljšano delo zobne ambulate Železarne Sisak, ki je bilo sedaj večkrat premet razprav in negodovanja pacientov.

ŽELEZARNA ZENICA — Delavski svet Železarne Zenice je na 42. zasedanju sklenil, da bodo za prevoz

Montaža naprave za odbrizgavanje škaže v valjarni 2400

DELAVSKA UNIVERZA JESENICE

razpisuje

naslednji sistematizirani delovni mesti:

1. DELOVNO MESTO STROKOVNEGA SODELAVCA ZA DRUŽBENO-EKONOMSKO IZOBRAŽEVANJE
2. DELOVNO MESTO STROKOVNEGA SODELAVCA ZA SPLOŠNO IZOBRAŽEVANJE

Za razpisani delovni mesti je potrebna višja ali srednja stopnja izobrazbe, zanimanje na področju izobraževanja odraslih in organizacijske sposobnosti.

Ponudbe pošljite na naslov: Delavska univerza Jesenice, Cesta maršala Tita 5.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

industrije v Afriki

Iz tega razloga so se samo nekatere izmed afriških dežel, ki zaenkrat še nimajo železarske industrije, imajo pa surovinske pogoje, odločile za postopno izgradnjo železarske industrije. Med te spadajo predvsem Angola, Gana, Nigerija, Maroko in Tunis. Vendar kljub dobri volji ne zmorejo celotnega bremena takšne izgradnje tako z ozirom na finančna sredstva, kakor tudi z ozirom na potrebne kadre. Zato so pri izgradnji železarske industrije in odpiranju različnih surovinskih baz udele-

žena številna podjetja iz drugih, industrijsko močnih držav, ki pomagajo s finančnimi sredstvi in potrebnimi strokovnjaki. Kot primer navajam veliko nahajališče železne rude v Fezanu v Libiji, kjer bodo morali zgraditi pred začetkom izkoriščanja 800 km dolgo železniško progo ter investirati skupaj okoli 500 milijonov zahodnonemških mark.

Afriške dežele Gabun, Gvineja, Liberija, Mavretanija in Sierra Leone, ki imajo največje zaloge izredno kvalitet-

nih železnih rud, se še niso odločile, da bi začele z izgradnjo lastne železarske industrije. Zato se zaenkrat zadovoljujejo samo s tem, da širijo možnosti za izkoriščanje teh zalog železne rude, ki jo potem v velikih količinah izvažajo v različne države Evrope in Severne Amerike.

Iz naslednje tabele je razvidna količina nakopanega metalurškega premoga in železne rude ter proizvodnja grodlja in surovega jekla v različnih afriških deželah leta 1961 (v 000 ton)!

	premog žel. ruda grodlj jeklo			
Alžirija	95	2.890	—	15
Angola	—	800	—	—
Gvineja	—	450	—	—
Južnoafriška Unija	40.125	4.080	2.150	2.460
Južna Rodezija	3.180	160	90	80
Liberija	—	3.600	—	—
Maroko	425	1.520	—	—
Mozambik	250	—	—	—
Nigerija	625	—	—	—
Sierra Leone	—	1.640	—	—
Tunis	—	940	—	—
ZAR	—	200	—	150
skupaj	44.700	16.280	2.240	2.705

Iz navedenega je jasno, da tudi na afriškem kontinentu vedno bolj težijo za industrializacijo v posameznih državah, ki si bodo kljub objektivnim težavam prej ali slej ustvarile svojo lastno industrijo, katere trdna podlaga je proizvodnja surovega železa in jekla. K.

Iz projektivno-konstruktorskega biroja

Obseg dejavnosti se bo še povečal

Obseg dela našega biroja je v sedanji fazi rekonstrukcije železarne zelo velik. Za vsako gradnjo je treba najprej pripraviti načrte. Mnogo del je tako specifičnih, da ne moremo vključiti zunanega projektivnega podjetja, ker projektant ne pozna vseh zahtev in specialnih pogojev. Pogosto je tudi vprašanje cene projekta odločilno in zato poskušamo čimveč narediti sami. Mnogo pa je tudi del, ki jih zunanji projektanti sploh nočejo prevzeti, ker so pre-

več vezana na podatke in na obstoječe stanje, tako da se med delom stalno pojavljajo spremembe, ki zahtevajo veliko dodatnega truda in dajo nato pičel rezultat.

Med večjimi deli, opravljenimi v zadnjem času v do-

mačem biroju, je treba omeniti predvsem idejno postavitve vseh novih objektov in vse tirne povezave. Tako je bila projektirana postavitve nove poljske aglomeracije, ureditev normalnih tirov in objektov na haldi, lokacija nasipa in povezave Jesenice-Belško polje ter lokacija stavb in tirnih naprav na Belškem polju.

Po nasvetih poljskih strokovnjakov so bili izdelani načrti za plinske čistilce pri visokih pečeh, ki sedaj poskusno obratujejo. Izdelani so bili tudi idejni projekti in lokacije z razmestitvijo naprav za novo kisikarno Podmežakljo in energetski objekt na Belškem polju.

V tesnem sodelovanju s strokovnjaki topilnic je bila projektirana postavitve nove ASEA električne peči v jeklarni. Tudi načrti za novo mazutno postajo pri jeklarni so bili, razen temeljev, izdelani doma. Za jeklarno smo izdelali kompletne načrte za nov, moderen vlagalni stroj, ki bo ustrezal povečanim zahtevam glede hitrosti zakladanja martinovk. Naročilo za načrte vlagalnika je celo inozemska firma odklonila, ker so bili pogoji preveč specifični z ozirom na utesnjen prostor in velike zahteve. Novi vlagalni stroj je projektiran za zakladanje okrog 60 ton vložka na uro. Stari stroji zmorejo od 15 do 20 ton na uro. Gibi in hitrosti novega stroja so proti starim večje in tudi nosilnost je večja.

Tekalna kolesa so na vzmeteh, kar bo omililo udarce pri križanju s tiri. Celoten sklop posameznega kolesa z ležaji in vzmetmi lahko odstranimo iz ogrodja in po potrebi zamenjamo z rezervnim. Električna oprema je moderna, krmiljenje pa je predvideno z daljinskim vkapljanjem, torej s tako imenovanimi mojstrskimi stikali, brez krmilnih valjev. Ogrodje je varjeno in izvedeno tako, da nudi pri najmanjši teži največjo togost.

Za hladno valjarno smo izdelali kompletne načrte za nove škarje za razrezovanje trakov širine do 1050 mm in debeline do 3 mm. To je precej velik stroj in bi nabava v inozemstvu terjala znatna devizna sredstva. Ponudba nemške tvrdke »Schloemann« znaša za enak stroj 475 tisoč

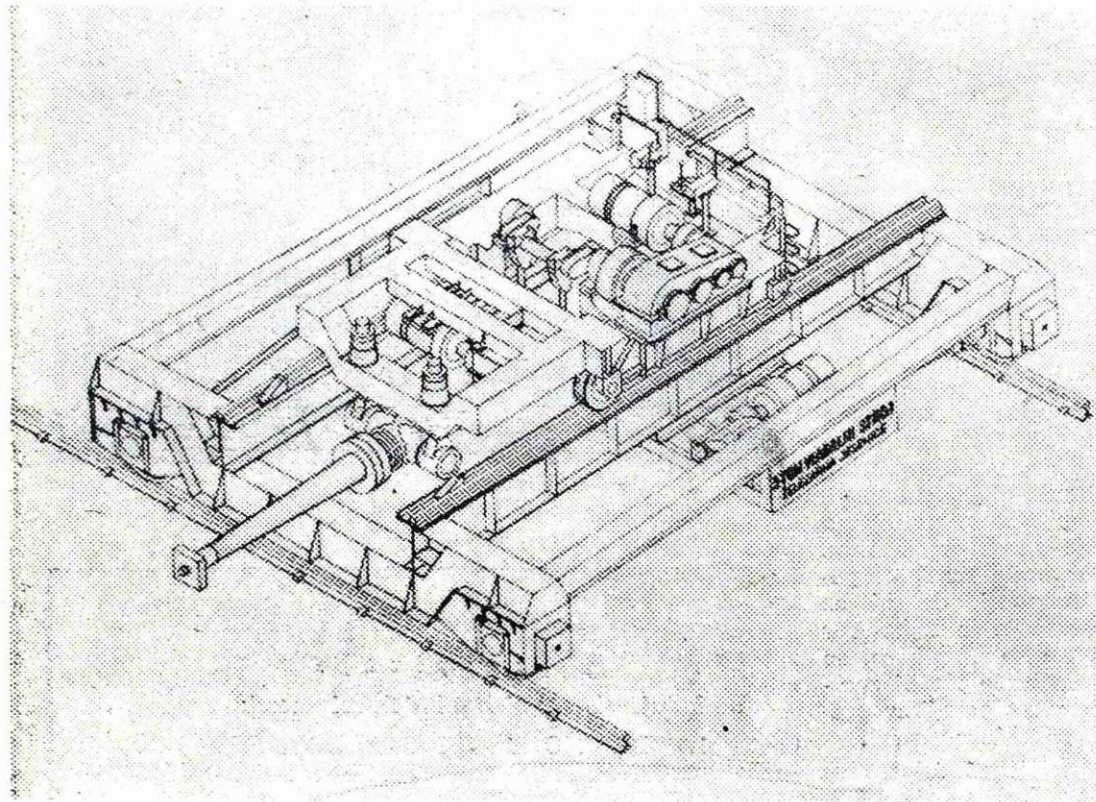
DM, ponudba »Siemag« pa 906 tisoč DM. Doma izdelan stroj po grobih cenitvah ne bo stal preko 30.000.000 dinarjev, ali tretjino inozemske cene.

Za novo kovačnico, ki jo postavljajo na mestu, kjer je bila stara pocinkovalnica žice, so bili vsi načrti izdelani doma. Prav tako smo izdelali načrte za novo halo s prizidkom oziroma podaljšek lahke proge na Javorniku ter ves prizidek z upravnimi pisarnami in higienskimi prostori novega jeklovleka na Belškem polju. Doma delamo tudi načrte za temelje in delno opremo globinskih peči na Belškem polju ter kompletne razvod in zajetje hladilne vode za vso novo valjarno. Vode bo nova valjarna porabila precej, saj jo samo potisna peč potrebuje 13.250 litrov na minuto ali 220 litrov na sekundo.

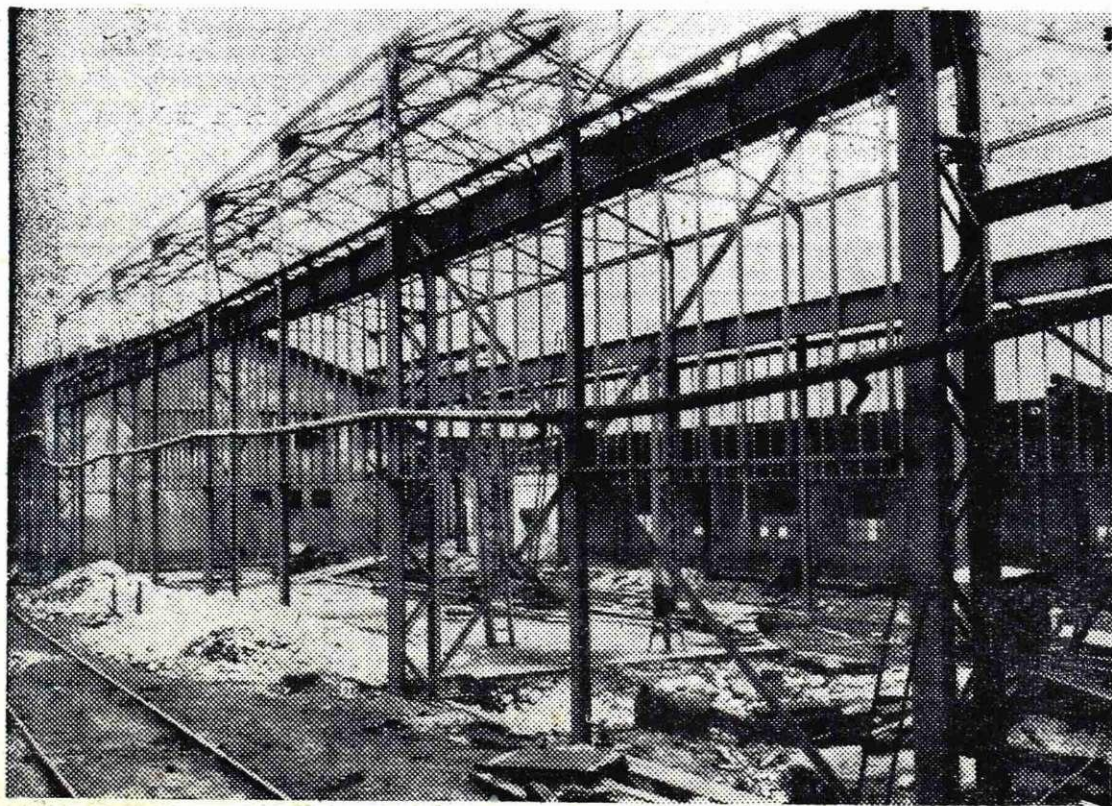
Kadrovski sestav biroja se je v zadnjih letih precej izboljšal. Tudi osebni dohodki so večji, posebno proti letu 1960, ko so bili tako nizki, da so vsi konstrukterji na vse načine silili iz biroja v obrate. Še danes je precej zelo dobrih konstrukterjev v raznih operativnih službah, ki so mikavnejše kot delo za risalno desko. Povprečje osebnih dohodkov je zato visoko, ker

Med uspešne načrte tudi načrt za izdelavo med gradnjo

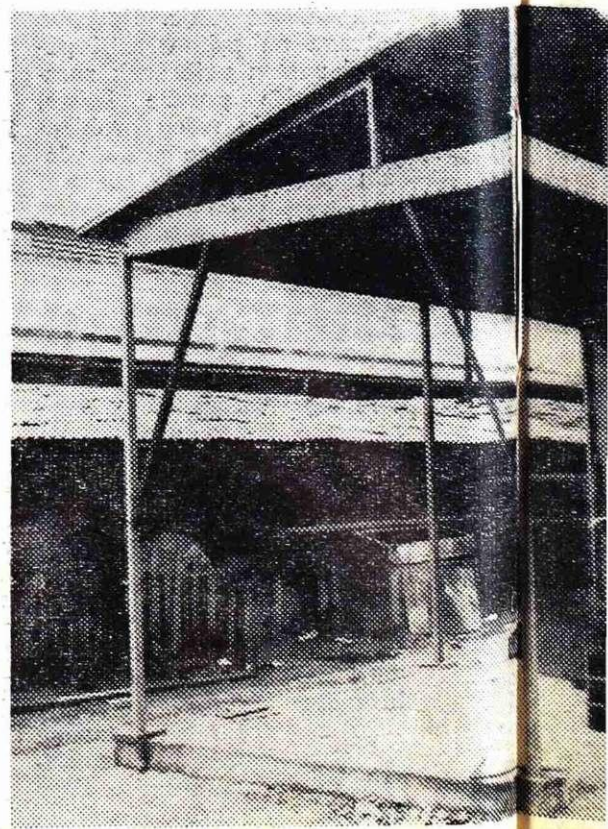
je kvalifikacijski sestav dnevno na vseh obratih podje nutno je zaposlenih je 15 tehnikov, 3 r štirje ostali. Projek konstrukterji so pl normi, kjer je le-to Le nekatera posebna v povprečju, ker jih če normirani (sne terenu, posveti, isk datkov itd.). Vsak ter vodi za vsak dar delovodnik, v kater vse, kar je tisti dan podlagi opravljenega po normnem prav

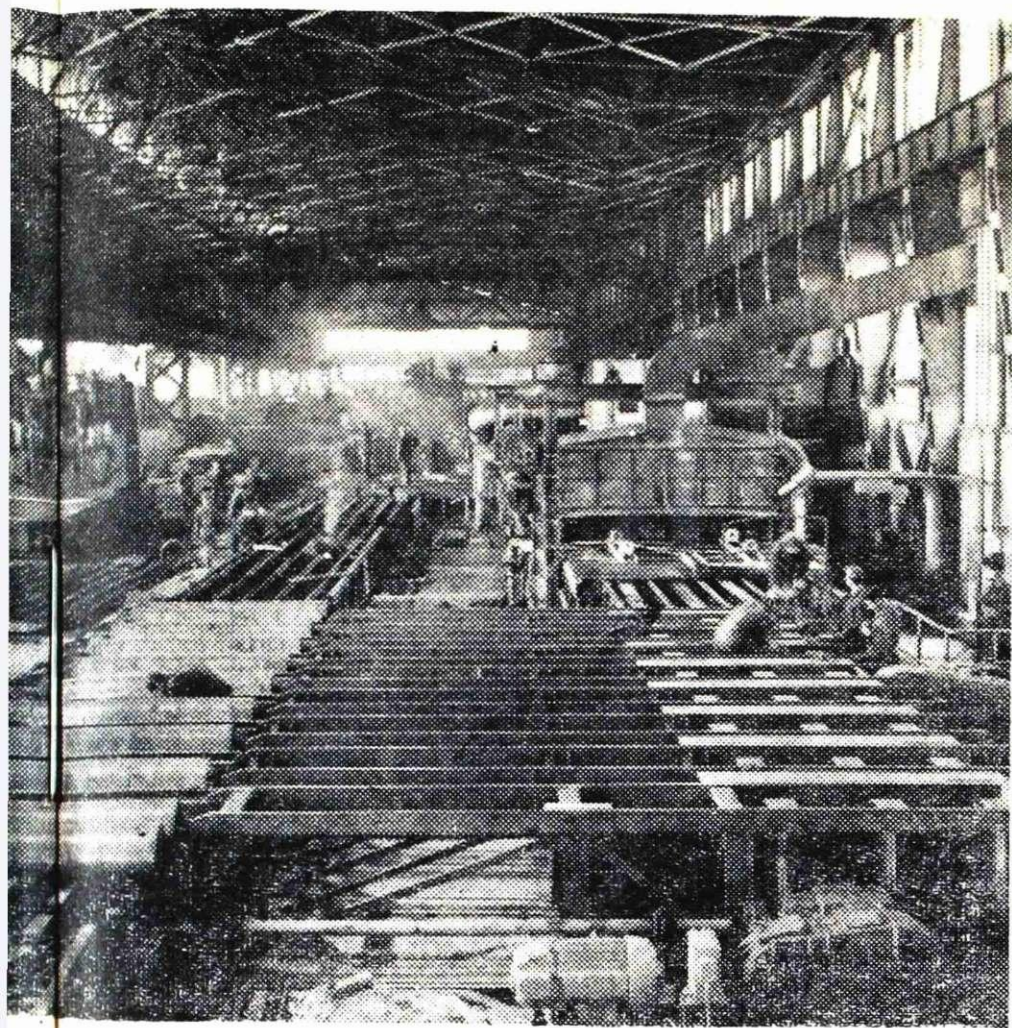
Načrt za izdelavo novega tritonskega vlagalnega stroja za našo martinarno so izdelali v projektivnem biroju. Za izdelavo tega stroja bomo potrebovali okrog 40 ton materiala

Večkrat smo že pisali, da kovači v naši železarni delajo v neustreznih prostorih. Lani so začeli z gradnjo nove kovačnice, načrte pa so izdelali v projektivno-konstruktorskem biroju

Tudi peč za varilni prašek so projektirali v našem biroju

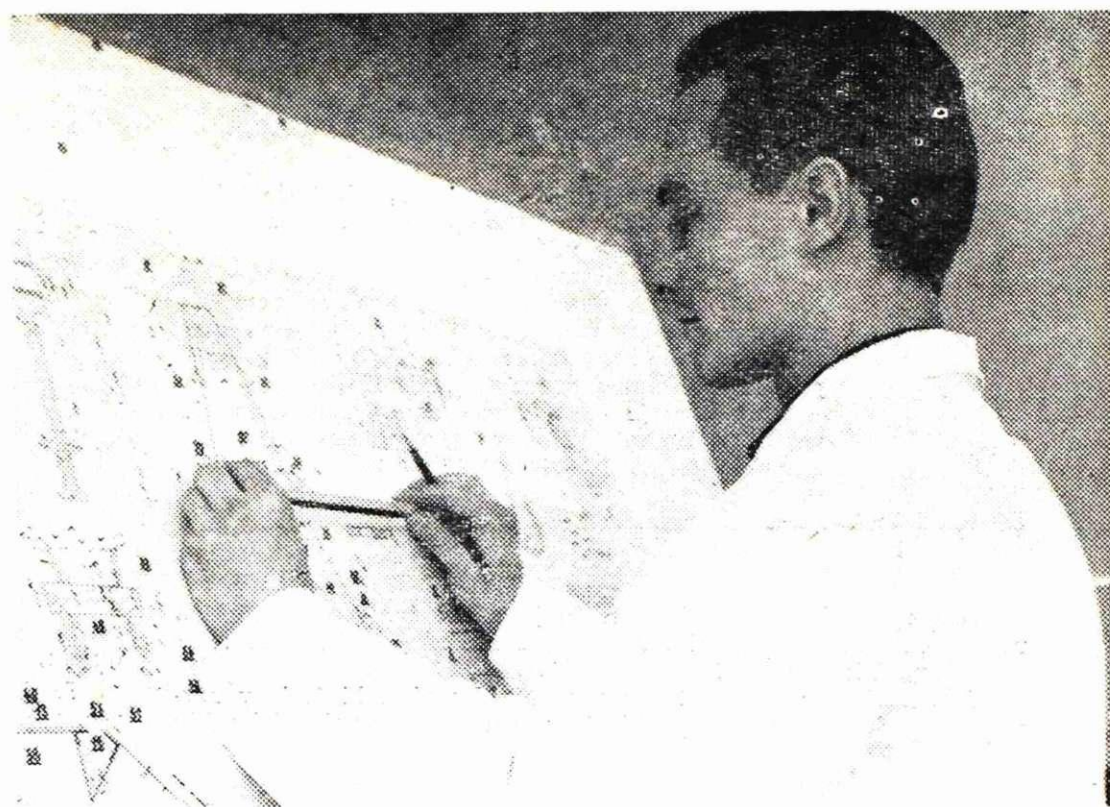
Prečne načrte, ki so bili izdelani v projektivno-konstruktorskem biroju, prištevajo za izdelavo prečnega transporterja v valjarni 2400. Na sliki prečni transporter

ikacijski sestav ka-
dvomno najvišji od-
ratov podjetja. Tre-
zaposlenih 9 inženir-
ehnikov, 3 risarke in
ital. Projektanti in
terji so plačani po
jer je le-to mogoče.
era posebna dela so
čju, ker jih ni mogo-
irati (snemanje na
posveti, iskanje po-
td.). Vsak konstruk-
za vsak dan poseben
ik, katerega vpiše
je tisti dan delal. Na
opravljenega dela mu
nem pravilniku iz

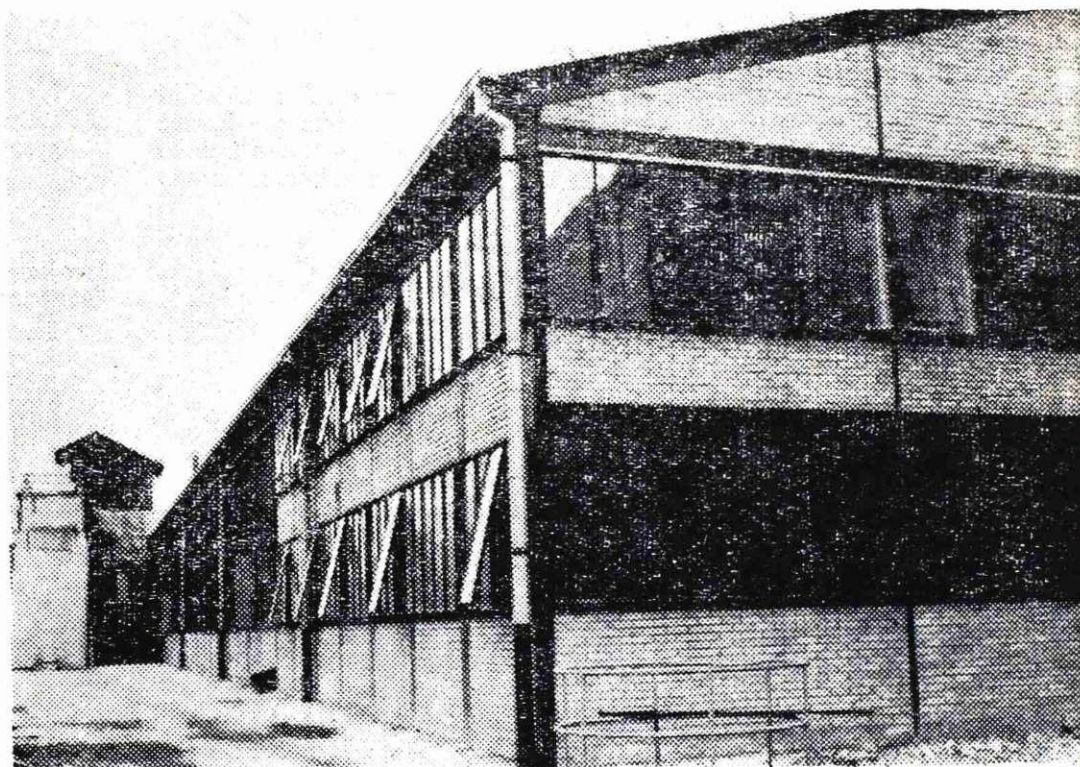
osmih tabel izračunamo pri-
znane normne ure. Za prizna-
nje števila ur upoštevamo:
kvadrato načrta, merilo,
število znakov, vrsto dela, sa-
mostojnost dela, velikost
konstruirane naprave, primer-
nost dela in pogoje dela ozi-
roma število podatkov ali po-
dobne izvedbe. Če kontrolor
ugotovi napako v načrtu ali
računu, je treba normo za
določen odstotek znižati. Če
projektant ali konstrukter
dela preko osem ur dnevno,
nima priznanih nadur, ampak
toliko več norma ur, kolikor
je pač dela opravil. Zato so

nekateri mesece posamezniki
dosegli 30 odstotkov norme,
seveda pa so morali pri tem
mного popoldnevo pridno
delati. Povprečje norme se
giblje od 10 odstotkov do 12
odstotkov, odvisno od meseca
v letu. Diagrami preteklih let
kažejo, da je norma najnižja
pozimi, v največjem mrazu in
poleti v največji vročini. Za-
četniki, ko pridejo v biro,
običajno nekaj mesecev nor-
me ne dosežejo, ker pač niso
vajeni dela in porabijo mno-
go časa za iskanje podatkov
ali pa za popravljanje napak.

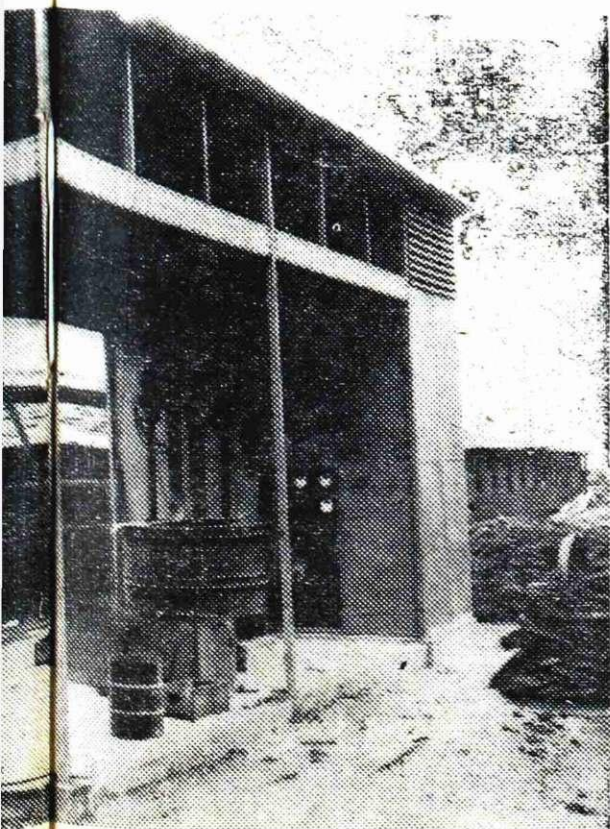
Kot je bilo že v eni prejš-
njih številka »Železarja« opisa-
no, je potrebno na podlagi
»Uredbe o investicijski doku-
mentaciji« naš biro registra-
rati in uvesti samostojen ob-
račun dohodkov in izdatkov.
Usluge biroja bomo morali
matičnemu podjetju fakturi-
rati in bremeniti ustrezne
konte podjetja. Smisel te zah-
teve je prvič, da je pri vred-
nosti investicijskega objekta
vključena tudi polna vred-
nost dokumentacije ter dru-
gič, da plačujemo skupno-
sti dajatve, ki so predpisane
za projektantsko dejavnost.
Podobno imajo to urejeno tu-
di druge železarne, kot npr.
Sisak, ki ima svoj biro v Za-
grebu registriran pod drugim
imenom. Tudi rudniki imajo
svoje posebno projektivno
podjetje v Trbovljah. Za naš
biro je kolegij že dal nalog,
da organizacijski biro in
pravna služba uredita vse po-
trebno za registracijo. Nato
bomo lahko samostojno na-
stopali pred revizijskimi ko-
misijami. Obseg dejavnosti se
bo s tem še povečal, kolektiv
biroja pa se zaveda dolžnosti
in odgovornosti, ki ga čaka o.

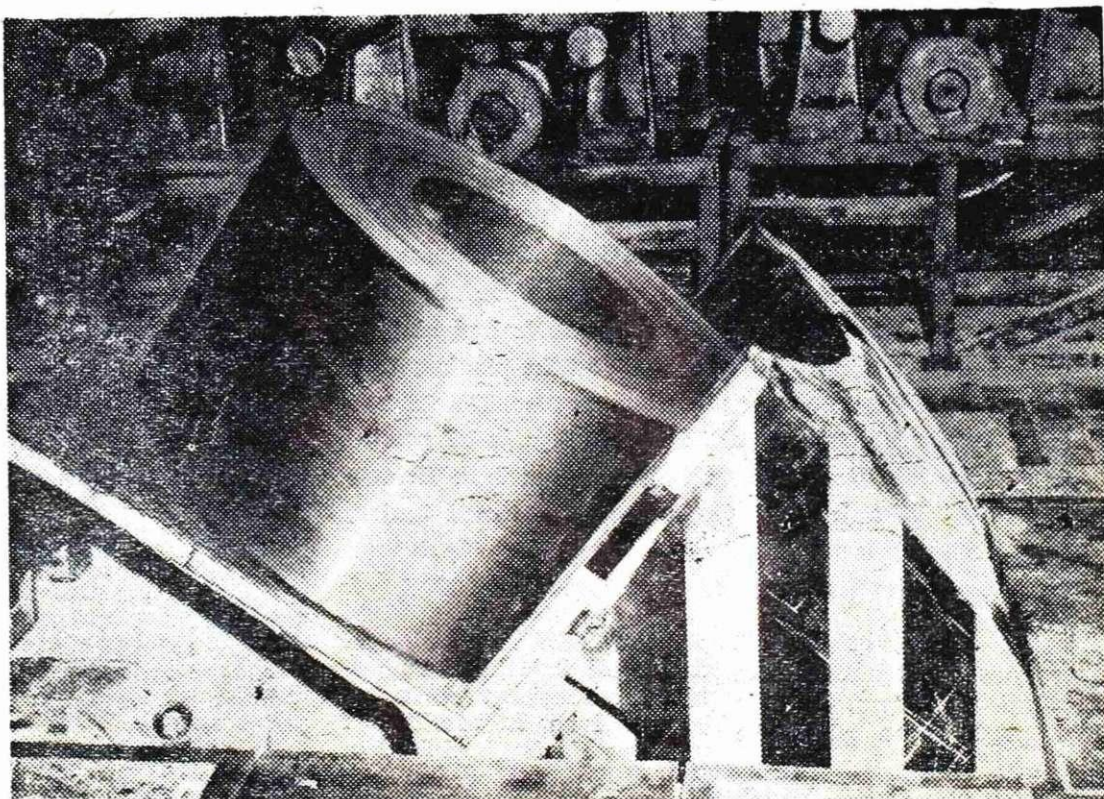
Konstrukter pri delu

Na sliki prizidek v žični valjarni. Tudi za ta objekt so bili načrti izdelani doma

Projektivno-konstruktorskem biroju

Med napravami, ki so bile projektirane oziroma izdelani načrti v projektivno-konstruktorskem biroju, je tudi prevračalec svitkov v predelovalnih obratih

Zanimiva dokumenta

Pred kratkim je naš muzej obogatil svoje zbirke z različnimi, zelo zanimivimi dokumenti iz raznih obdobij zgodovine našega mesta.

Starejši Jeseničani prav gotovo še niso pozabili leta 1941, ko so okupatorji zasedli naše kraje. Zanimiv dokument iz tega časa je naredba komandanta mesta Jesenice z odredbami, ki naj bi zagotovile popoln red in mir, z dne 9. aprila 1941.

Prav tako je zanimiv razglas oziroma govor jeseniškega župana, ki se je 11. aprila predstavil italijanskim zasedbenim oblastem.

Občina Jesenice, dne 11. aprila 1941

Številka: 1

RAZGLAS

Danes ob 15. uri 45 minut se je jeseniški župan v občinskem uradu predstavil zasedbenim oblastem z naslednjimi besedami:

»Gospod komandant!

Predstavim se vam kot župan mesta Jesenice, ki šteje v normalnih časih okrog 9000 prebivalcev, večinoma revnih delavskih družin.

Zagotavljam vam, da je naše prebivalstvo lojalno in disciplinirano.

Prosim vas, da čuvate v našem mestu javni red in zaščitite življenje in zasebno imovino našega prebivalstva. Postopajte z njimi kar najbolj benevolentno.

Naš kraj je pasiven in reven, zato se ni mogel založiti z življenjskimi potrebščinami. Radi tega vas prav posebno prosim, da poskrbite za njegovo prehrano.

Komandant je obljubil, da bo gornjim željam v celoti ustregel in zagotovil, da bodo zasedbene oblasti svoje čete same preskrbele z živili. Izrazil je tudi nado, da se bodo res tudi županove besede v celoti od prebivalstva upoštevale in da bo v tem primeru vladala harmonija med zasedbenimi četami in prebivalstvom.

Izdal pa je naslednji ukaz:

1. Prebivalstvo ne sme zapuščati hiš v času od 8. ure zvečer do 6. ure zjutraj.

2. Zatemnitev ostane popolna, kakor je bila dosedaj.

Župan:
Markež Valentin s. r.

NAREDBA

komandanta mesta Jesenice, Sl. Javornik in Koroška Bela
z dne 9. aprila 1963

V cilju popolnega reda in miru, zavarovanja pravičnega delovanja vojne sile v obmejnem pasu ter v splošnem interesu vsega prebivalstva

odrejam:

1. Prebivalstvu se do nadaljnjega zabranjuje vsakršno zbiranje po cestah in na kolodvorih in je do nadaljnje odredbe izdajanje peronskih kart ukinjeno.

2. Staršem naročam, da svoje otroke zadržujejo na svojih domovih.

3. Vsakdo naj neodložne opravke izvrši brez zadrževanja in nepotrebnega postajanja po cestah. Po 21. uri zvečer se ne sme nihče brez potrebe nahajati na cesti.

4. Prebivalstvo naj hodi samo ob robu ceste in po hodnikih; sredina ceste naj bo prosta za vozila, katera naj se pridružijo cestno-policijskega reda. Vsako kolesarjenje otrokom prepovedujem.

5. Vsako selitev oseb, razen v mesta svojega stalnega stanovanja, zabranjujem.

6. V primeru letalskih napadov naj prebivalstvo hiti v najbližje zaklonišče, lastniki poslopij naj na znak alarma drže svoja hišna vrata odprta.

Znaki za zračni napad in prestanek napada bodo tovarniške sirene in zvonjenje cerkvenih zvonov, radi tega bodo začasno zvonovi zvonili le v primeru letalskih napadov.

V mraku in tekom vse noči naj se zatemne vsi razsvetljeni prostori, reklamni napisi in vsa vozila.

7. Vsako točenje alkoholnih pijač prepovedujem. Pogostinski obrati pa smejo biti odprti samo do 20. ure.

8. Vsi vojni obvezniki in dobrovoljci, ki nimajo vojnega razporeda, naj se javijo komandantu ljubljanskega vojnega okrožja.

Vojaki, orožniki, policijski stražniki in njim dodeljeni civilni organi, ki bodo označeni s posebnimi oznakami, bodo skrbeli za izvajanje gornje naredbe in se mora po njih navodilih prebivalstvo brezpogojno ravnati.

Jesenice, dne 9. aprila 1941

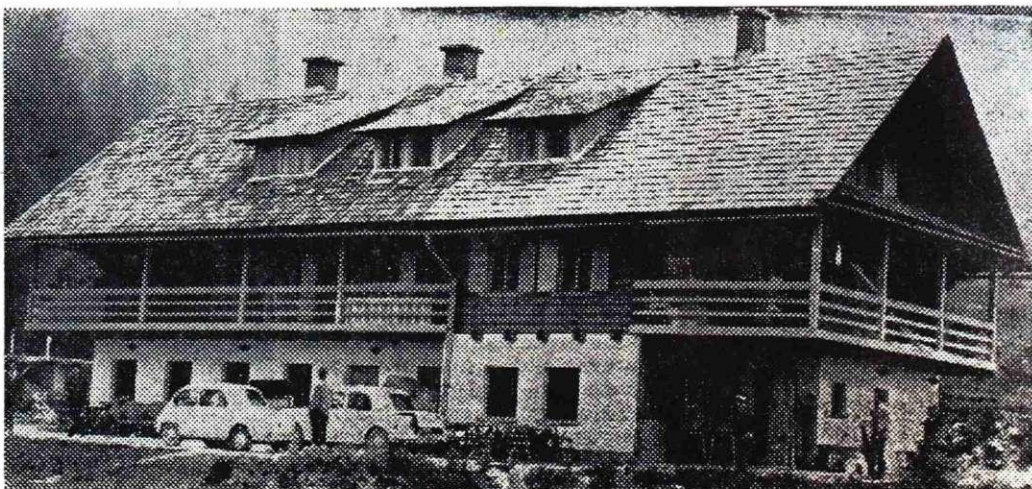
Komandant:
žandarmerijski podporočnik:
Marjan I. Sterniša l. r.

4. julija na Vodiško planino!

Vsem borcem
NOV in
aktivistom ob
dnevu borea
iskreno
čestitamo!

O pomenu Vodiške planine na Jelovici smo že pisali. V neposredni bližini te planine je bila že 15. maja 1936 prva partijska konferenca jeseniškega okrožja, ki jo je vodil Stanko Žagar. 5. maja 1940 je bila pod Jastrebovcem ponovna partijska konferenca za okrožje Jesenice, 20. julija 1941 pa so se zbrali pod Malim Gregorjcem člani partijskih in novoustanovljenih vojnorevolucionarnih komitejev Gorenjske. Na njej so sprejeli sklep za vstajo in sklep o ustanovitvi jeseniške, Kranjske in Jelovške čete. Tako je bila 29. julija na Gradišču v neposredni bližini te planine ustanovljena Jelovška četa, 5. avgusta 1941 pa na Pogrošarjevi planini, ki je le pet minut oddaljena od Vodiške planine, Cankarjev bataljon. Sestavljali sta ga Jeseniška-Cankarjeva in Jelovška četa. Za komandirja je bil postavljen Jože Gregorčič, za komisarja pa Ivan Bertonec. Tako je Vodiška planina eden izmed krajev, kamor nas ne bodo vabile samo prirodne lepote, temveč tudi spomini na čas pred vojno in NOB.

čtetku proslave bodo tudi položili vence na grobove narodnih herojev, padlih na območju Jelovice: Jožeta Gregorčiča v Radovljici, Stanka Žagarja na Dobravi pri Kropi, Rezke Dragarjeve v Mošnjah, Lojzeta Kebeča na Jamniku in Iva Slavca v Struževem pri Kranju. Po programu bodo poskrbeli za zabavo »Veseli planšarji«. Prireditelji računajo, da se bo te proslave okrajnega značaja udeležilo okrog 10.000 ljudi z Gorenjske, Ljubljane in Dolenjske. Dostop na Vodiško planino je možen z vsemi motornimi vozili in sicer iz Bohinja, iz Selške doline in iz Radovljice, po novi cesti, ki bo odprta za ta praznik ter pelje preko Taleža. Tudi ta nova cesta je pomembna pridobitev tako za turizem kot za povezavo radovljiške kotline s Primorsko.

Na tej planini bo torej 4. julija odprt Partizanski dom ki stoji prav tam, kjer je bila pred vojno planinska staja.

Začetek proslave v četrtek 4. julija na Vodiški planini bo približno ob 10.30 uri. O

pomenu Vodiške planine iz časa NOB in o poteku gradnje partizanskega doma bo govoril Ivan Bertonec, za njim pa Janko Rudolf. Sodeloval bo tudi pevski zbor Franceta Prešerna iz Kranja, pevci iz Kroke, kranjska godba in recitatorji. Na za-

Nov Partizanski dom na Vodiški planini bodo odprli na dan borea

Dvignila je oči in ju pogledala. Videla je, da držita v rokah svoja kozarca in čakata, da se jima pridruži. Negotovo je segla po vermutu in omočila ustnice. Messner ji je začel pripovedovati, da ji bo ob prihodnjem obisku čisto natančno povedal, kdaj jo je začel Mascotti varati. Na široko ji je pripovedoval, kako ji bo lahko razkril zanesljive podatke o tem, ali jo je poslal domov zato, da bi jo izrabil le za svoje podle vohunske namene ali tudi zato, ker se je je naveličal.

Sokoljak je grede natočil konjak. Nato sta ji spet prigovarjala, naj pije. Vselej je komaj omočila ustnice, a bila sta tako vztrajna, da sta jo počasi pripravila do praznega kozarca. Sebi sta nalila že četrtega in njuna steklenica se je izpraznila. Jerki sta govorila o mirnejših in lepših časih za Imenjek in vaščane ter ji neprestano prigovarjala, naj pije. Pri drugem kozarcu je šlo laže, kot pri prvem. Njeni požirki so bili daljši in dno se je kar kmalu pokazalo. Z vidnim zadovoljstvom sta se spogledala in se ozrla po svoji prazni steklenici. Messner je stopil k vratom, jih odprl in poklical Mici. Kazino se je bil med tem skoraj izpraznil.

Do natararice je znal biti vljuden, skoraj galanten. Kakor bi ne bil izmed tistih, katerim je morala dati

Peter Skalar

29

Srečanja

pijačo, četudi je je za policijske podoficirje in oficirje že zdavnaj zmanjkalo, je vljudno prosil, če lahko dobita še konjaka. Mici mu je pokimala, vzela steklenico in odšla.

Ko je zaprla vrata, jo je prestregel Walter. Znašel se je pred njo, kot bi bil zrasel iz tal.

»Kdo je notri?« je vprašal.

»Messner, tisti železničar, ki je večkrat v njegovi družbi in neka kmečka deklina. Tako neokusno je zakomatana v svoje debele jope, da se čudim gospodu Sturm-bannführerju, zakaj je v družbi z njo.«

»Mici, ti se ne razumeš na te stvari. Zato se ne vtikaj v jope in jima prinesi polna kozarca konjaka. Meni daj ruma in puncu tudi nekaj!«

Potem je stopil z dvema dolgima korakoma do vrat, jih na stežaj odprl in se zakrohotal med podboji.

»Državljan tretjega Reicha stikajo glave. Čisto v novem stilu. Dober večer bi kmalu pozabil reči.«

Ko da bi prišel v svoje stanovanje, je začel odpenjati pas in plašč. Odložil ju je na obešalnik in ko je presodil, da bo prvega presenečenja kar dovolj, je dejal:

»Mici že gre. Tole bom jaz plačal. Današnje novice vendar zaslužijo, da jih proslavimo, ne gospoda?«

Eisberger je dobil običajno mero rumovega nadomestka, oficirja ponaredek konjaka, Jerka pa tretji kozarec vermuta.

Dekle je strmela v oficirja, ki je privihral kot neurje in ni ji ušlo, da sta postajenačelnik in gestapovec obselela ko ukopana. Sokoljakov obraz se je spačil, Messnerjevega pa je spreletelo očitno nezadovoljstvo. A ni bilo časa za nadaljnje ugotavljanje. Dognala je le to, da ta novi ni v njihovi družbi prav nič zaželen in preden mu je Messner utegnil to povedati, je Walter že dvignil kozarec in nazdravil:

»Prosit.«

Izpil je pol kozarca in čakal Messnerja, da je obrnil svoj konjak. Jerka je zazijala, ko je videla, kako teče pijača iz četrtlitrskega kozarca. Eisberger pa je počakal, da je tudi Sokoljak izpraznil svoj kozarec in nato zljil vase ostanek svojega ruma. Messnerja je ob tem spreletelo vidno zadovoljstvo. »Tale jo bo pripravil, da bo spila tretji in morda še četrti vermut,« si je dejal in začelo mu je ugajati, da je poročnik privihral v sobo, čeprav je preočitno kazal svoje slabe vojaške navade. »Če bo dekle pila, in tale Eisberger jo bo k temu pripravil, se zna zgoditi, da uresničimo nocoj tudi drugi del načrta. Poleg Nemčije, ki bo imela od moje sposobnosti in Sokoljakove uslužnosti največ koristi, morda doživim tudi jaz kanec zadovoljstva, ki se človeku v teh prekletih krajih tako redko posreči.«

»No, punca!« je priganjal Walter. »Zlij vase tistole brozgo, da ti spet nalijemo!«

Messner je postal vidno zadovoljen. »Navsezadnje je prisotnost tegale vojaškega ščeneta človeku lahko celo v korist,« si je dejal.

Poročnik je opazoval dekletovo orošeno čelo in jo priganjal, dokler ni izpila. Ko ji je natočil, je natančno pogledal njene malce poltne ustnice, obvisel za trenutek na temni polti njenih lic in se ustavil na zbeganih baržunastih očeh ter košatih črnih obrveh. »Lepa je in tale gestapovska svinja ima najbrž za bregom svoje načrte,« si je dejal. Srečal je njen pogled in ji skušal reči. »Punca, pij! Čim več boš pila, tem prej boste vsi skupaj pijani. Ko se bosta onadva valjala pod mizo, te bom že spravil od tod.«

V neposredni bližini Vodiškeplanine, na Boštjanovem kopišču, je bila 15. maja 1936 prva partijska konferenca jeseniškega okraja, ki jo je vodil Stanko Žagar

Letovanje članov ZB v letu 1963

Več let je bila Veruda pri Pulji kraj, kjer so letovali člani ZB in njihovi svojci. Mnogi so zahajali vsako leto v prijeten borov gozdiček, posut s platnenimi hišicami — šotori.

Prijetnosti taborjenja pa so združene tudi z nevšečnostmi, predvsem za starejše, zato je bivši Okrajni odbor ZB Kranj za letovanje svojih članov začel graditi objekt v Novigradu.

Dela so zaključena in s 30. junijem bo dom začel sprejemati na oddih prve skupine, ki se bodo menjale na deset dni. Tako se bo

zvrstilo do 19. septembra deset izmen.

Združenje borcev NOV jeseniške občine ima na razpolago tri sobe s po štirimi posteljami. Vsaka soba ima svoje sanitarije z mrzlo in toplo vodo ter tušem. Na razpolago je tudi električni kuhar.

Cena oskrbnega dne je 600 din in turistična taksa. V tej ceni je zaračunana uporaba postelje — 100 din ter 500 din hrana. Avtobusna zveza z Novigradom je zelo dobra in postajališče tik doma.

Člani se lahko prijavijo pri Občinskem odboru ZB, kjer tudi vplačajo kot akontacijo 50% oskrbnine, ostalo pa v domu v Novigradu.

Dom v Novigradu je name-

njen v prvi vrsti tistim članom, ki nimajo drugih možnosti letovanja ob morju, to je nezaposlenim, upokojenim in tistim zaposlenim članom, katerih podjetja ali ustanove nimajo lastnih počitniških domov oddiha.

V primeru potrebe bo na razpolago tudi nekaj šotorov. Zanimanje za to letovanje je precejšnje. Na razpolago je le še nekaj mest v juliju in avgustu, nekaj več mest pa za prvo izmeno in v septembru.

Za tiste pa, ki jim ne prija obmorska klima, bo z otvoritvijo novega Partizanskega doma na Vodiški planini zagotovljen prav prijeten oddih, prav tako po ugodnih pogojih.

Rezka Prešeren

740 odlikovanj udeležencem NOB

Že v začetku leta 1961 je bila izvedena obširnejša akcija za dodelitev odlikovanj udeležencem NOB, ki še sploh niso ali pa so imeli prenizka odlikovanja.

Z ozirom na to, da je bilo poslanih zelo visoko število predlogov, se je časovno akcija precej zavlekla in je kabinet za odlikovanja te dostavil v preteklem mesecu.

Za jeseniško občino je bilo poslanih 740 odlikovanj, in sicer: 2 ordena partizanske zvezde III. reda, 6 ordenov Bratstva jedinstva II. reda, 30 ordenov hrabrosti, 38 ordenov zasluge za narod III. reda, 175 medalj za hrabrost in 489 medalj zasluge za narod.

Odlikovancem ta priznanja dodeljujejo te dni, pred dnem borca 4. julijem, na slovesnih sestankih, 27 odlikovanj pa bo vrnjenih kabinetu republike, ker jih imetnikom ni mogoče izročiti, ker so umrli ali pa se izselili v drugo republiko.

Zdravniški pregled bivših borcev in internirancev

Na letošnji občinski skupščini ZB NOV na Jesenicah je bil med drugimi sprejet tudi sklep, da se omogoči bivšim borcev narodnoosvobodilne vojne in internirancem koncentracijskih taborišč v Nemčiji specialni zdravniški pregled. Ta sklep je bil sprejet na podlagi dejstev, da je zdravstveno stanje bivših borcev in internirancev zelo kritično.

Občinski odbor ZB NOV na Jesenicah je ta sklep realiziral na ta način, da je sestavil seznam vseh bivših borcev in internirancev, ki so se vključili v NOV pred avgustom leta 1944; povezal se je s primarijem tov. dr. Brandstetterjem, ki naj bi pregled opravil in tudi že določil prvi dan pregledov 14. junij pri krajevnem odboru Zveze borcev NOV »Sava«.

Od vabljenih 56 bivših borcev in internirancev se jih je udeležilo zdravniškega pregleda 41. Primarij dr. Brandstetter se je z vso pozornostjo in razumevanjem pogovoril z vsemi vabljenimi, ugotavljal njihovo zdravstveno stanje in v več primerih odredil specialne preglede.

Zadovoljstvo bivših borcev in internirancev na območju krajevnega odbora ZB NOV »Sava« je prav gotovo odraz, kako potreben je bil tovrstni pregled, za kar gre vse priznanje Občinskemu odboru Zveze borcev NOV kot organizatorju, predvsem pa dr. Brandstetterju, ki kljub preobremenjenosti še vedno najde čas, da prisluhne težavam udeležencev narodnoosvobodilne borbe.

S.

Investicije in upravičenost investiranja

Smo sredi investicij oziroma rekonstrukcije. Kaj me vodi, da pišem danes prispevek s tem naslovom? Za to imam več tehničnih razlogov. Velik del ljudi v kolektivu ne razume v celoti niti začetih investicij, velik del pa teži za tem, da bi investicije še povečali in ne more razumeti, zakaj ni sredstev za lokalne potrebe njihovega obrata. Drugi zopet ne znajo pripraviti potrebne osnovne dokumentacije za posamezne zahteve.

Poskušal bom obrazložiti nekatere izraze in pojme in kratko opisal postopke, ker mnogi še ne vedo, kako se odločamo za posamezne investicije in na kakšen način jih financiramo.

INVESTICIJA ALI NOVOGRADNJA pomeni nabavo novega stroja ali naprave kot dodatno samostojno ali dopolnilno osnovno sredstvo za opravljanje novega dela oziroma tehnološkega postopka. To se lahko nanaša na stroje ali naprave za izdelavo novih izdelkov, za naprave, ki služijo kot pomožno sredstvo ali vplivajo posredno na proizvodnjo.

PRI REKONSTRUKCIJI izvedemo predelavo obstoječih naprav, ali obstoječe naprave izpopolnimo z novimi napravami, vendar zadržimo pri tem pretežen del obstoječega, pri bistveno nespremenjenem tehnološkem postopku oziroma pri bistveno neizpremenjeni funkcionalnosti obstoječih osnovnih sredstev.

Pri delih **AMORTIZACIJSKE ZAMENJAVE** zamenjamo iz sredstev, ki so za to posebno določena, obstoječe naprave. Ta sredstva se stekajo iz naše prodaje in znašajo 4,5 odstotka vrednosti osnovnih sredstev. Po domače povedano bi lahko povprečno po 22 letih dobili toliko sredstev, da bi nadomestili novo, sedaj kupljeno sredstvo. Potemtakem imamo odrejeno povprečno življenjsko dobo za naše naprave oz. za osnovna sredstva s približno 22 leti.

INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE, ali prej amortizacijsko vzdrževanje, so pa velika popravila obstoječih strojev in naprav, ki zadoščajo za daljšo dobo, najmanj pa za več kot eno leto, pri katerih pa ne more in ne sme nastati novo osnovno sredstvo. Takšna dela ne morejo imeti za posledico bistveno povečanje zmogljivosti naprave oziroma sploh ne večje spremembe oblike osnovnega sredstva, ali delovanja naprave. To navajam, ker so včasih ta dela ozko povezana z investicijskimi oziroma rekonstrukcijskimi deli.

Kaj je osnova za upravičenost posameznih navedenih del?

Pri amortizacijskih zamenjavah služi za merilo izrabiljenost stroja oziroma naprave ali negospodarno delo-

nje. Negospodarnost se kaže v prevelikih vzdrževalnih stroških, nekvalitetni proizvodnji ali nizki proizvodnosti. Razumljivo je, da moramo pri zamenjavah skrbeti, da bomo nabavili napravo z večjo proizvodno zmogljivostjo, modernjšim tehnološkim postopkom in v sodobni izvedbi.

Rekonstrukcije ali predelave so potrebne ali nujne zaradi gospodarske upravičenosti ali zahteve glede varnostno-tehničnih predpisov. Gospodarska upravičenost nastopa zaradi modernizacije postopka za zvišanje proizvodnje ali kvalitete izdelkov in zaradi znižanja potreb po delavcih. Pri uvajanju avtomatike daje upravičenost izločitev delovne sile kot čini telja, zaradi katerega lahko pride do okvar na napravi ali napak na izdelku. Vse navedene vplive razen varnosti lahko številčno dokažemo in napravimo izračun gospodarnosti kot edini in odločujoč dokaz za izvedbo del.

Pri čistih investicijskih delih je gospodarnost razumljivo osnova ter prav tako dokaz upravičenosti nekega dela. Tudi kadar gre za investicijo, ki ne da direktnih proizvodnih rezultatov, mora biti dokazana njena gospodarnost; pri tirnih napravah ali cestah v znižanju stroškov transporta zaradi krajših transportnih razdalj ali hitrejši dostavi vložka in podobno; pri nabavi strojev za vzdrževanje v znižanju za-

stojev ali stroškov vzdrževanja; pri energetiki v znižanju stroškov oskrbe z energijo. Gospodarnost pa se izkaže tudi v znižanju stroškov pri proizvodnji ali porabi energije. Včasih narekuje energetske investicije tudi nov ali izpopolnjen tehnološki postopek in razni energetski viri direktno vplivajo na zvišanje proizvodnje ali odpravo tehnoloških pomanjkljivosti.

Da navedena dela lahko izvedemo, mora obstojati za to

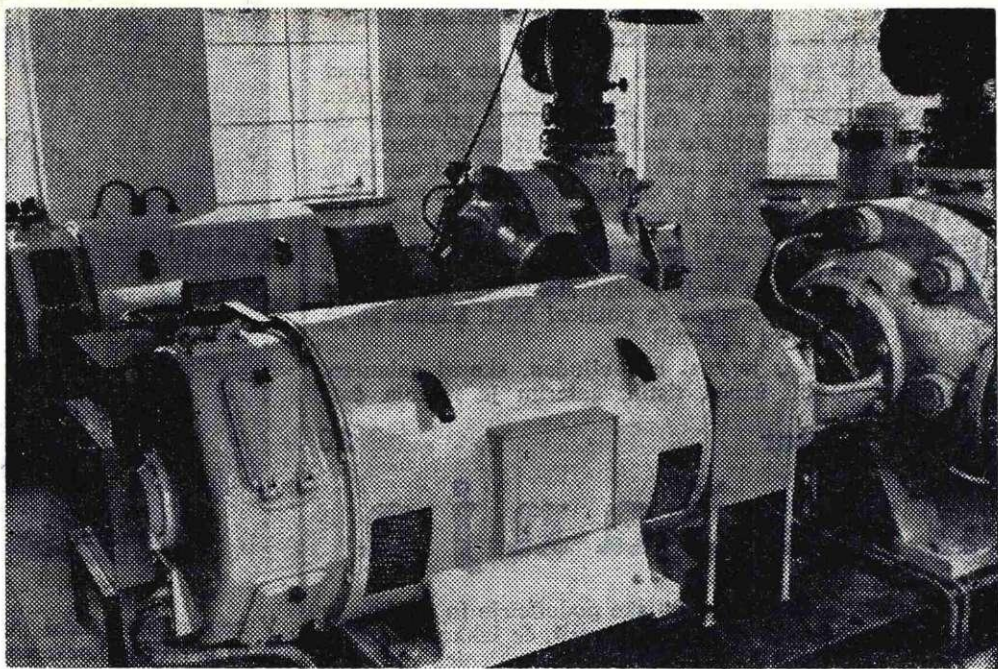
najprej dokaz o upravičenosti oziroma predlog za ta dela. Predlog ali osnutek oziroma projektna naloga je začetek vsega dela. Predlog za amortizacijo in rekonstrukcijo izdelava v vsakem primeru obrat. Pri novogradnjah lahko da predlog tudi kdo drug, na primer uprava podjetja. Vsak predlog mora vsebovati osnovno tehnično dokumentacijo. To so podrobni podatki, kaj od novega stroja ali naprave pričakujemo, načrti

ali vsaj osnutki, kam in v kakšno stavbo bomo stroj ali napravo postavili. V primerih, ko gre samo za objekte, pa grobo obliko in zahteve, potrebne za novozgrajeni objekt ali stavbo. Napravljen mora biti vsaj najbolj grob izračun o predvidenih stroških in pa seveda izračun, kako bodo ti stroški vplivali na stroške proizvodnje oziroma koliko nas bo stal novi proizvod in v kakšnem času nam bo nova naprava ali stroj s svojim delom vrnila vložena sredstva.

Pri amortizacijski izmenjavi izdelava obrat predlog, ki ga obravnava najprej uprava osnovnih sredstev. Predlog, če se nanaša na elektromotor, pohištveno opremo, veliko orodje in podobno, zadošča, če je obrazložen s predpisanim obrazcem. Navedeni morajo biti vsi podatki o obstoječem stroju ter zakaj ta stroj ne more več služiti namenu. Navedeni morajo biti tudi podatki, kaj pričakujemo od novega stroja. Tako pripravljen predlog uprava osnovnih sredstev pregleda in preveri točnost navedb. Če je vse v redu, predloži predlog v nadaljnji redni postopek potrjevanja.

Pri večjih vrednostih oziroma pri zamenjavah kompleksnih naprav mora biti seveda tudi dokumentacija, ki opravičuje predlog, popolnejša. Podrobneje mora biti obrazloženo obstoječe stanje s knjigovodskim oziroma stroškovnim dokazom negospodarnosti obratovanja določenega stroja ali naprave.

Za novo napravo ali objekt pa mora biti prav tako izdelan »investicijski program« z vsemi elementi izračuna rentabilnosti, kot je to potrebno za investicije. Zavedati se moramo, da za mnogokatera mala podjetja predstavlja 10-
(Nadaljevanje na 13. str.)

Notranost strojnice pri Dorrovih čistilcih, ki so začeli pred kratkim poskusno obratovati

Rekonstrukcija naše železarne je doslej največja investicija. Skoraj vsa oprema je naročena v ZDA na račun kredita, ki ga je EXIM banka odobrila naši državi

Investicije in upravičenost investiranja

(Nadaljevanje z 12. str.) milijonska investicija skoraj nedosegljiv cilj in da za takšno vlaganje tudi pri nas ni odveč pripraviti potrebno dokumentacijo na nekaj straneh.

Pri rekonstrukcijah ter investicijah mora biti pripravljena naslednja dokumentacija:

1. Uvodna obrazložitev z opisom stanja oziroma vzroka, zakaj delo predlagamo.
2. Obrazložitev surovinskih in energetskih virov, transporta ter vira delovne sile.
3. Predlog tehnološkega postopka in izbira zmogljivosti.
4. Obrazložitev širše in ožje lokacije.
5. Grob izračun predvidene bruto produkta in izračuna stroškov investicije.

Tako obdelan predlog uprava osnovnih sredstev da v pregled ostalim službam v podjetju, ki ugotavljajo upravičenost. Razširjeni kolegij podjetja za investicije razpravlja o predlogu ter ga zavrne, zahteva dopolnitve ali pa potrdi.

Potrjene predloge je treba nato obdelati natančneje. IZDELATI JE TREBA INVESTICIJSKI PROGRAM. Predračuni morajo biti izdelani na osnovi ponudb za stroje oziroma naprave. Za gradbena dela pa morajo biti načrti obdelani tako, da imajo priložene že tudi izračune stroškov, ki pri izvedbi ne smejo odstopati za več kot 10 odstotkov. Takšen program investiranja mora potrditi kolektiv oziroma pregledati ga mora komisija delavskega sveta za potrjevanje investicijskih programov ter zavrniti ali predložiti investicijski program v potrditev centralnemu delavskemu svetu podjetja.

Važno je še, da je v investicijskem programu obdelan in znan tudi način financiranja. Vedeti moramo torej, od kod bomo dobili denar za gradnjo ali nabavo novih strojev. Kot sem že navedel, plačujemo amortizacijske zamenjave iz posebnega sklada, kamor se sedaj po veljavnih uredbah steka 4,5 odstotka od vrednosti osnovnih sredstev. Predpisi nam dopuščajo, če prenesemo to stroški proizvodnje, da za stroje in naprave, ki delajo na več izmen ter imajo zaradi tega krajšo življenjsko dobo in za naprave, za katere je življenjska doba itak krajša, povečamo ta prispevek in tako skrajšamo odpisno dobo.

Za uporabljanje amortizacijskega sklada obstojajo seveda predpisi. Iz amortizacijskega sklada moramo predvsem plačevati odplačila za najete kredite, za investicije v preteklih letih. Sredstva tega sklada lahko uporabimo tudi za investicijska dela. Za

10 odstotkov sredstev amortizacijskega sklada smemo nabaviti devize za potrebe uvoza strojev in naprav, katere zamenjujemo.

Za investicije in rekonstrukcije je nadaljnji vir financiranja čisti dohodek podjetja, iz katerega lahko kolektiv odredi določene zneske v ta namen.

Še tretja oblika je in sicer financiranje investicijskih del z najetjem kredita. Te kredite pa moramo seveda odplačati zopet iz amortizacijskega sklada, ali iz čistega dohodka podjetja.

O načinu financiranja, kot je že bilo omenjeno, odloča delavski svet podjetja.

Ko je investicijski program potrjen, isto velja za program amortizacije, pričnemo s pripravo izvedbe dokumentacije in zbiranjem konkurenčnih ponudb pri nabavi strojev. Odločitev o tehnični izbiri stroja ali naprave je zadeva obrata, ker da o tem svoje mnenje, ki je običajno odločujoče. Edino kadar za preveliko razliko v ceni ni tehnično gospodarnega opravičila, ali če pri uvozu z določenega tržišča ni praktične možnosti za nabavo, moramo željo obrata prilagoditi danim možnostim in realni upravičenosti.

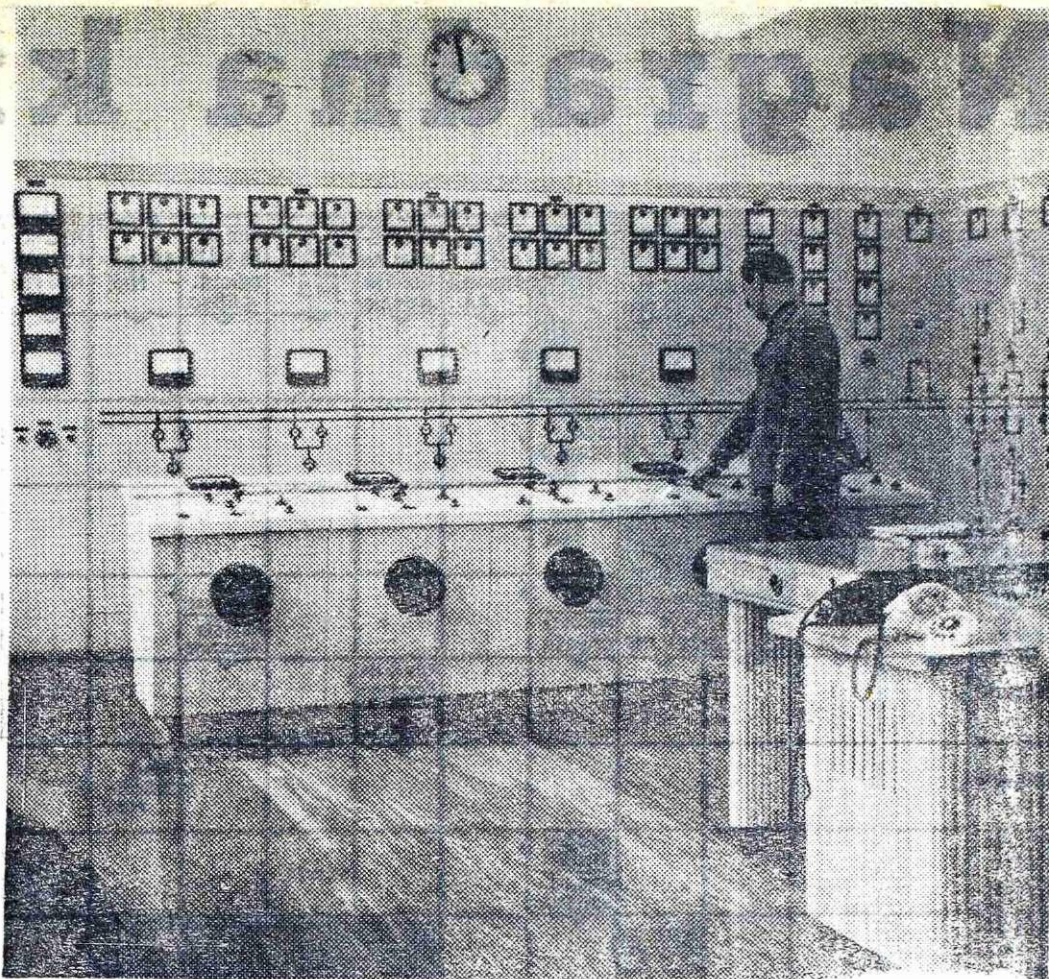
Končno odloči o izbiri razširjeni strokovni kolegij podjetja na osnovi razprave o vseh vidikih, ki pridejo pri novogradnjah in rekonstrukcijah v pošte.

Pri amortizacijskih zamenjavah odreja kolegij podjetja samo prioriteto nabav, kot je to odredil delavski svet. O izbiri odločajo praktično obrati, enako kot sem že navedel.

Kolegij odreja prioriteto zato, ker je potrjen obširnejši program amortizacije kot je na razpolago prostih sredstev.

Ko je končno odločeno, kakšen stroj bo naročen in ko je točno določena projektna naloga za izdelavo tehnične in izvedbene dokumentacije, prevzame uprava osnovnih sredstev polno odgovornost, da bo naprava ali stroj naročena po zahtevani specifikaciji in naprava ali objekt izveden po tehnični dokumentaciji, ki jo je predhodno pregledala merodajna inšpekcija oziroma revizijska komisija. Šele od trenutka, ko obrat prevzame stroj, napravo ali objekt v svoj spisek osnovnih sredstev, preide tudi odgovornost za osnovno sredstvo na sam obrat.

Postopek investiranja je urejen z zveznim zakonom, Uradni list FLRJ, št. 45, z dne 15. 11. 1961, podrobnejši predpisi pa z republiškimi uredbami in zakoni, objavljenimi v Uradnem listu LRS, št. 5, z dne 21. 2. 1963, št. 8,

Vzporedno z investicijami v osnovno dejavnost je treba skrbeti tudi za izpopolnitev pomožnih obratov in naprav. Na sliki notranjost nove RTP postaje na Jesenicah

z dne 28. 3. 1963 in št. 9, z dne 4. 4. 1963.

Za naše podjetje ureja odnose »Pravilnik o tehničnih pregledih in prevzemih investicijskih objektov ter naprav«.

Ponovimo kratko še enkrat, katera vprašanja oziroma pozitivni odgovori nam dajejo v ožjem smislu upravičenost investicije:

1. Pregled potreb in ocena razvoja tržišča.
2. Cena.
3. Potrebe uvoza za proizvodnjo, možnost izvoza.
4. Obstojanje in predvidene zmogljivosti v podjetju, v ožjem in širšem tržiščnem območju.
5. Analiza surovinskih virov.
6. Analiza energetskih virov.
7. Transport — izbira lokacije z najugodnejšo transportno povezavo.
8. Delovna sila.
9. Ostali pogoji: potrebne dodatne investicije, trajnost objekta, čas gradnje itd.

Menim, da je treba ugotoviti nekaj, česar se premalo zavedamo, vendar nas srečuje ponovno v vsakdanjem življenju. Če si kupimo obleko, čevlje, kos stanovanjske opreme, kolo, avto, ali gradimo hišo, vemo, da predstavlja to za nas neko določeno ekonomsko žrtev. Ta žrtev se odraža na posamezniku, mogoče pa tudi družini kot osnovni skupnosti. Brez ozira na podrobnejšo razčlenitev, ali je takšna investicija potrebna za našo pridobitnost in ali nam omogoča povečati dohodek ali ne, se moramo ob investiranju odreči nečemu, večji ali manjši meri, odvis-

no od razpoložljivih finančnih sredstev. Če imamo denar, premišljujemo, kaj nam je bolj potrebno in kaj nam prinaša več koristi. Če nimamo sami dovolj sredstev, si ista izposodimo. Najamemo kredit. Naš prijatelj ali banka pa nam bosta dala le toliko kredita, kot sta prepričana, da ga lahko vrnemo. No, vidite, prav isto se ponavlja pri nas v podjetju. Samo predstavljajte si, da namesto hiše gradimo stavbe in hale. Namesto konja, pluga ali njive kupimo stroj in gradimo naprave, s katerimi proizvajamo. Za vsako investicijo lahko dobimo primerjavo iz vsakdanjega življenja. Enako kot doma moramo

presojati tudi v podjetju o upravičenosti investiranja.

Čeprav marsikaj potrebujemo, ne moremo tega kupiti, če nimamo za to sredstev. Mogoče lahko najamemo posojilo. Dobili ga bomo le, če ga lahko tudi vrnemo. Če ga vrnemo tako, da se nam pri tem ni treba odpovedati drugim, mogoče še bolj nujnejšim potrebam. Kaj slaba je investicija, če si kupimo avto, pa nam potem niti za hrano ne ostaja sredstev.

Prav tako, kot o tem preudarjamo doma in v vsakdanjem življenju, moramo ugotavljati upravičenost investicijskih vlaganj tudi v podjetju.

inž. Milan Marolt

Obvestilo potrošnikom premoga

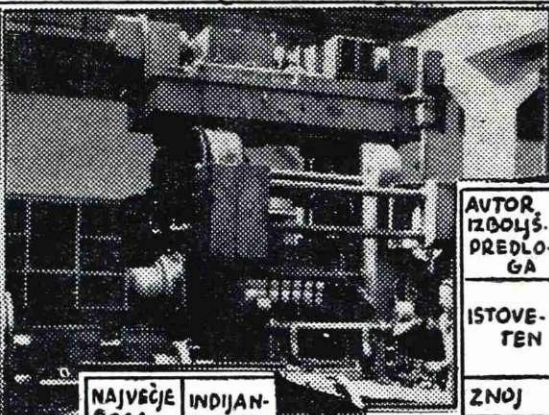
Obveščamo vse kupce (podjetja, zavode in zasebnike) premoga, da bomo zaradi težavnega položaja z vagoni dobivali premog iz rudnikov z direktnimi vlaki, ki bodo prihajali na Jesenice v popoldanskem času. Ker morajo biti vagoni še isti dan razloženi, bomo premog dostavljali odjemalcem tudi v popoldanskem in večernem času in to vsak dan, tudi ob nedeljah in praznikih. Če stranaka premoga v tem času ne bi hotela prevzeti, ji ne moremo zagotoviti dobave.

Odjemalce vljudno prosimo, da nas obvestijo, če odidejo na dopust, da ne bomo imeli nepotrebnih prevozov. Vljudno prosimo, da vzamete naše obvestilo z razumevanjem na znanje.

Za vse ostale informacije v zvezi z dobavo premoga se obrnite na našo poslovalnico.

Trgovsko podjetje UNIVERSAL
poslovalnica Kurivo
Jesenice

Nagradna križanka

				POSLEDICA PREHLADA	ZAGREBŠKI FOLKLORNI ANSAMBL	ORGANSKO TOPILO	OKRAJ ZA NAŠO DENAR ENOTO	BELEŽNIK	RISAR LUTKOVNIH FILMOV	ZGODOVKRAJ PRI LJUTJI	NAROD. ŽENSKO IME	TUJE MOŠKO IME	JANEZ ZOR	PRITOK RENA V ŠVICI	KONEC POLO-TOKA	DEL TELESA	RIZEVO ŽGANJE
				AUTOR IZDOLJŠ. PREDLOGA													
				ISTOVETEN										GL. MESTO LATV. SSR			
				ZNOJ			TAKO BOJI (HBB)						BRATOV SIN				
				NAJVEČJE BOGA-STVO	INDIJAN-SKO PLE-ME	TUJE ŽEN. IME	NIKOLAJ OMERSA						JORDAN-SKA LUKA				
ZIDOVJE							REKA NA POLJSKE				VPRASAL NICA MIL. ZAL						
DRENOV LES									DELO TLAČA-NOV								
GLAVNO MESTO ITALIJE (ROMA)							OSEDNI ZAJEMK. ORGAN. SPOJINA		PLAST				ŽIVALSKA HRANA				
PRISTAN. V IZRA-ELU									MODERNI PLES								
IZKRIVLJE NERA-VEN																	
JOŽE ZEMLJIČ							LJUDSKA TEHNIKA										
KONSTRU-KTOR PA-RISKEGA STOLPA																	
				ZAPOR-NIK													
				BEVK FRANCE			TOMOSOV AVTO POLET ZANOS										
				PRAŠČ													
				GEOL. DOBA V TERCIARU			GRŠKA BOGINJA MOŠKO IME										
ZMES CE-MENTA, PESRA IN VODE																	
KRČEVINA LAZ																	
ANGELO CERKVE-NIK																	
MEHNI DELOBANJSKE STENE (MNOŽ.)																	
DOMAČE MOŠKO IME (ANDREJ)																	

Nagradni razpis

Nagradni kupon

Današnja slikovna križanka je nagradna. Z žrebom bodo reševalcem s pravilnimi rešitvami razdeljene naslednje nagrade:

1. NAGRADA 3000 din
2. NAGRADA 2000 din
10. NAGRAD po 1000 din

Rešitev vpišite v izrezan ali prerisan lik križanke in priložite nagradni kupon, ki je natisnjen na tej strani.

Vsak lahko sodeluje le z eno rešitvijo, ki naj bo v posebni kuverti, na katero označite »nagradna križanka« in napišite ime in priimek ter obrat, v katerem delate.

Rešitev pošljite najpozneje do 9. julija do 12. ure na UREDNIŠTVO »ŽELEZARJA«. Rešitvam ne prilagajte nobenih drugih dopisov. O izidu žrebanja vas bomo obvestili v 28. številki »Železarja«, ki bo izšla 13. julija.

Kaj bomo gledali v kinu?

Kino »Radio«

29. junija do 1. julija ameriški barvni CS film OBSE-
DENA ŽENA; predstave 29.
in 30. junija ob 18. in 20. uri,
1. julija ob 19. uri.
2. do 3. julija nemški film
FLAMKA, ob 17. uri.
4. do 5. julija angleški film
NEZADRŽLJIVI, ob 17. uri.
6. julija mehiški barv. film
JAZ SEM PUSTOLOVEC, ob
18. in 20. uri.

DEŽURNI ZDRAVNIK

Za čas od 28. junija od 12.
ure do 5. julija do 12. ure.
Zahodni del Jesenic: dr.
Milan Čeh, Jesenice, Cesta
maršala Tita 88, telefon 245
— interni 728.
Vzhodni del Jesenic: dr.
Franc Trampuš, Jesenice,
Tomšičeva 8a, telefon 245 —
interni 291.

SPOMINSKI POHOD NA SUTJESKO

Planinska zveza Jugoslavije
je skupno z republiškimi ko-
misijami organizirala pohod
planincev z Zabajka preko
Durmitorja na Sutjesko. Mno-
žični pohod bo trajal šest
dni, od 30. junija do 6. julija
in bo posvečen spominu na
hude boje na najboljših edinic
NOV z okupatorji in domači-
mi izdajalci. Zgodovinskega
pohoda na Sutjesko se bo
udeležilo več kot 500 planin-
cev iz vse Jugoslavije, med
njimi okrog 80 iz Slovenije
in dva planinca z Jesenic.
Udeleženci pohoda se bodo
nato udeležili še velike pro-
slave v Tjentištu, ki bo pod
pokroviteljstvom podpredsed-
nika Zveznega izvršnega sve-
ta Aleksandra Rankovića.

Kino »Plavž«

29. do 30. julija jugoslovani-
ski film STOPNICE JUNA-
ŠTVA, ob 18. in 20. uri.
1. do 2. julija ameriški
barvni CS film OBSEDENA
ŽENA, ob 18. in 20. uri.
4. do 5. julija nemški film
FLAMKA, ob 20. uri.
6. julija angleški film NE-
ZADRŽLJIVI, ob 18. in 20. uri.
Kino Žirovnica
29. junija italijanski film
SMRT PRIHAJA IZ VESO-
LJA.

30. junija francoski CS film
OKUS NASILJA.
3. julija ameriški barvni
CS film OBSEDENA ŽENA.
6. julija nemški film FLAM-
KA.

Kino Dovje

29. junija francoski film
OKUS NASILJA.
30. junija italijanski film
SMRT PRIHAJA IZ VESO-
LJA.

4. julija ameriški barvni
CS film OBSEDENA ŽENA.
6. julija jugoslovanski film
STOPNICE JUNAŠTVA.

Kino Koroška Bela

29. junija angleški barvni
CS film ZALIV TIHOTAP-
CEV.

30. junija nem. film FLAM-
KA.

1. julija jugoslovanski film
STOPNICE JUNAŠTVA.

6. julija ameriški barvni
CS film OBSEDENA ŽENA.

Kino Kranjska gora

29. junija nem. film FLAM-
KA.

30. junija angleški barvni
CS film ZALIV TIHOTAP-
CEV.

3. julija jugoslovanski film
STOPNICE JUNAŠTVA.

6. julija ruski barvni film
OPERACIJA »DEDIŠČINA«

Skupina članov organizacije Zveze vojaških in vojnih invalidov je letovala v Crikvenici v počitniškem domu naše železarne od 1. do 12. junija. Na sliki manjkajo tri tovarišice, ki so bile takrat pri počitku. Omenimo naj še, da so v istem času letovali še štirje člani te organizacije v Kaštel Lukšiču

Bili so zadovoljni

V domu železarne v Crikvenici je od 1. do 12. junija letovalo 30 članov in v Kaštel Lukšiču 4 člani organizacije Zveze vojaških vojnih invalidov.

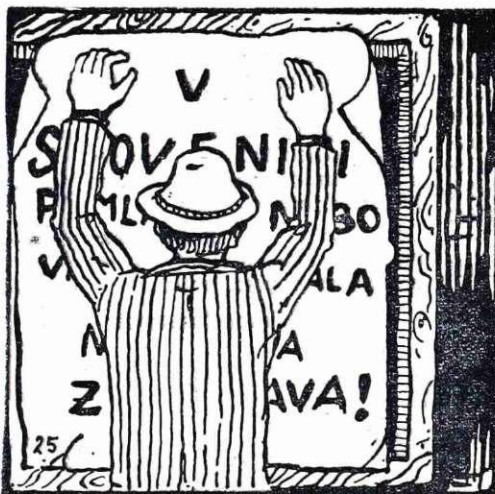
Vsi so bili izredno zadovoljni in tudi razpoloženi. Kako bi tudi ne bili? Prosti vsakdanje skrbi in nevšečnosti so se popolnoma predali sladkemu uživanju ob prelepem plavem Jadranu, odlični hrani in skrbni pozornosti osebja.

Levji delež za razvedrilo pa sta gotovo doprinesla harmonikaš Alojzij Baloh in basist Lovrenc Jakelj — stari gorenjski korenini — tudi v zadovoljstvo »Peko« in »Borovo«.

Tako so dnevi kar prehitro minevali in treba se je bilo vrniti in napraviti prostor drugim. Nekateri so bili prvič ob morju ali sploh na oddihu in zato so še bolj navdušeni nad lepotami in ugodjem, ki so ga uživali.

Prav vsi pa so iskreno hvaležni občinskemu Združenju vojaških vojnih invalidov in sindikatu železarne, ki sta jim omogočila uživati 12 brezskrbnih dni.

Rezka Prešeren

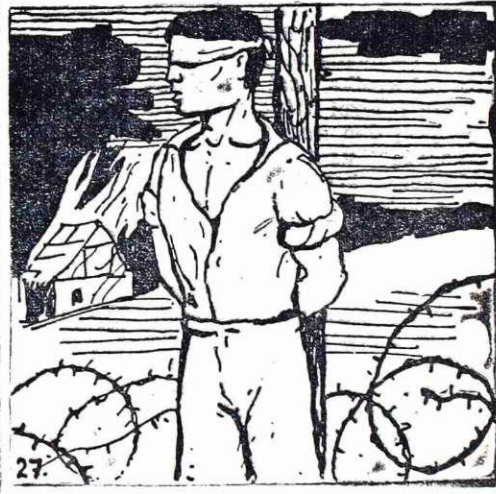
25.

Čez dva dni sta premazala lepak z lepilom. Tisti večer, ko sta čakala za hlevom na začetek policijske ure, se je pritepla pod kozolec patrulja. Bila sta nestrpna in Tina je šel dvakrat pogledat, če so Nemci že šli. Obakrat so ga opazili in ga vprašali, kaj išče. Zlagal se jim je, da je izgubil kokoš in hodi gledat, če ni nemara pod kozolcem. Postajala sta vse bolj nestrpna. Končno so Nemci šele okrog enajstih odšli. Stekla sta v drvarnico po lepak. Tina ga je odnesel in pritisnil na steklo razglasne omarice nacistične stranke. Drejc pa je vrgel debelo ledeno kepo v vratca zemljevida, da je steklo zažvenkalo po tleh.

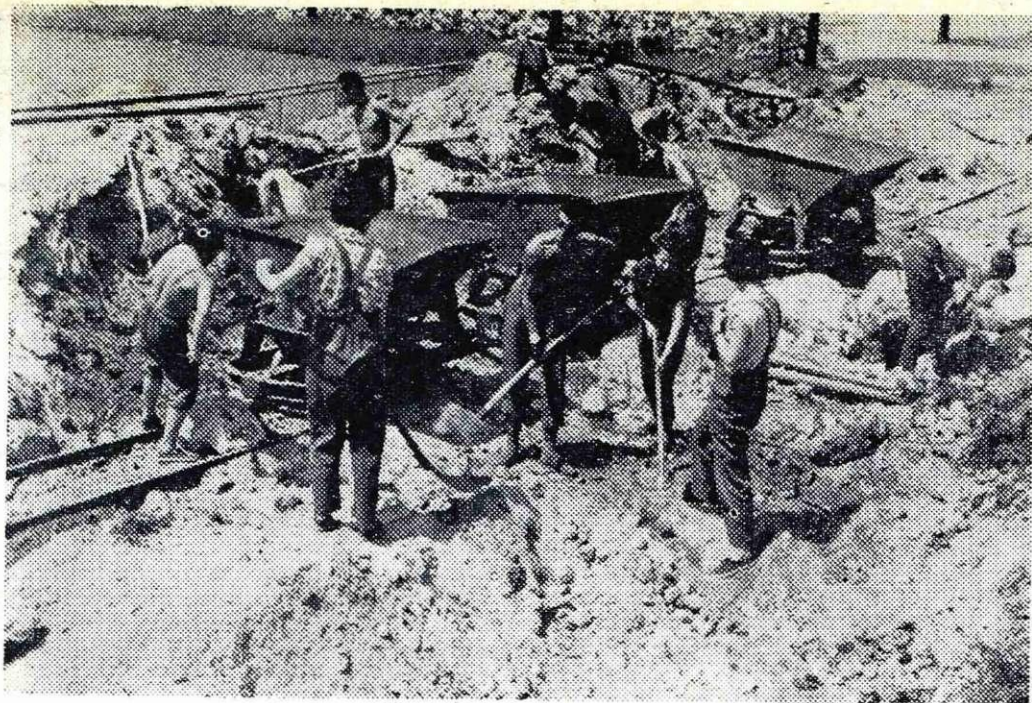
26.

Zjutraj so si ljudje po vasi šepetali in hodili zelo pogosto mimo občine. Vsi so se ustavljali pred omarico in se muzali. Nemški župan je gledal skozi okno svoje pisarne in se ni mogel načuditi, da vaščani kar naenkrat s takim zanimanjem bero obvestila nacistične stranke. Proti poldnevu je stopil pogledat, kaj jih tako zanima. Pred lepakom je posnel, začel psovati in pri priči poslal po obč. snažilko. Imela je težko delo. Lepak je bil prilepljen tako čvrsto, da ga je košček za koščkom komaj spraskala s šipe. Seveda so naslednje dni v šoli spet pestili otroke, a ti so bili še bolj nevedni kot prej.

27.

Odslej so Nemci vedeli, da je v vasi nevidni sovražnik. Rahljal je njihovo samozavest, a niso ga znali poiskati. Na pomlad se je Drejc in Tina pridružil Miha. Sprva mu nista povedala, da imata puško, a kmalu si je pridobil tudi o njunega zaupanja, da sta mu zaupala tudi to skrivnost. Dečki so si začeli prizadevati, da bi našli partizane. Radi bi se z njimi pogovorili in jim začeli pomagati. A osvobodilno gibanje takrat še ni bilo toliko razraščeno, da bi jim to uspelo. Ker so ob pomoči izdajalcev Nemci ujeli nekaj partizanov in zaprli več ljudi, je bilo težko dobiti zvezo in si še težje pridobiti zaupanje.

Z lanske letne mladinske delovne akcije na Jesenicah. Danes pridejo na Jesenice brigadirji, ki bodo delali v Kranjski gori, medtem ko letos ne bo brigadirjev pri izgradnji novega športnega parka Podmežakljo

Kadar kličemo zdravnika

Preden se odločimo, da bomo poklicali k bolniku na dom zdravnika, moramo preudariti, če je tak obisk zares potreben. Bolnik, ki lahko sam pride do zdravnika, ni upravičen klicati le-tega na dom. V nasprotnem primeru se izpostavlja nevarnosti, da bo moral sam poravnati stroške, ki niso ravno majhni. Pričakovati je, da bo socialno zavarovanje v bodoče postavljalo strožje kriterije o potrebnosti obiska na domu. Premisleka vredno je tudi to, kdaj bomo poklicali zdravnika. Prvi dan, ko se pri otroku pojavi vročina tja do 37,5° ali 38° C, če ni drugih resnejših znakov bolezni (bruhanje, bolečine v trebuhu), večinoma ni treba klicati zdravnika, saj se dolga vrsta bolezni začne z vročino in prvi dan marsikdaj ne bo mogoče ugotoviti ničesar drugega, kot da otrok pač ima vročino. V takem primeru bo moral zdravnik bržčas priti še enkrat.

Obiski se na Jesenicah prijavljajo praviloma dopoldne, če le mogoče osebo zdravnika, ki bo iz neposrednega pogovora natančneje spoznal bolnikovo stanje in lahko bolje presodil, ali mora na pot takoj ali pa lahko odloži obisk za nekaj ur. V nujnih primerih, ko gre za nesrečo, kap, zastrupitev, srčni ali božjastni napad in podobne primere, zadostuje telefonski

poziv, prav tako, kadar je bolnik oddaljen. S prijavljanjem dopoldne se prihrani mnogo denarja in časa, sicer se dogaja, da mora zdravnik v isti blok dvakrat ali trikrat na dan.

Kadar smo prepričani, da je zdravnikov obisk potreben, si moramo bolnika še enkrat ogledati. Opazujemo njegovo dihanje, pri otroku pogledamo vse telo in pazimo, če se ni spremenila barva kože ali če so se na njej morebiti pojavili izpuščaji. Natančno mu izmerimo temperaturo pod pazduho, pri dojenčkih v črevesu, obe temperaturi pa pri bolečinah v trebuhu.

Ko prijavljamo zdravniku potreben obisk, vzemimo s seboj bolnikovo zdravstveno knjižico; tako bo zdravnik lahko že doma izpolnil formularje, ki jih žal ni ravno malo. Obisk naj, kadar je to le mogoče, prijavi odrasla oseba; na opise otrok se je težko zanesti. Povejte zdravniku natančen naslov, kje stoji hiša, pri blokkih povejte stopnišča in nadstropje, zakaj prevelikih detektivskih sposobnosti od njega ne morete zahtevati. Stanovalci in hišni sveti bi morali poskrbeti za hišne številke na vidnem mestu — žal jih ponekod sploh ni. Ponoči pustite luč v veži ali pred hišo prižgano. Pse čuvarje zaprite! Iz svoje izkušnje lahko povem, da je težko odnesti celo obleko izpod krempljev zvestega hišnega čuvaja.

Ko ste poklicali zdravnika, pripravite nekaj malenkosti za obisk. Predvsem pripravite bolnikovo zdravstveno izkaznico, če je že niste oddali. Bolje bo, če pripravite domač toplomer, kakor da zdravnik meri vročino s svojim, ki ga je uporabil pred nekaj minutami pri drugem bolniku. Poskrbite, da bo mi-

za čista, zvečer in ponoči pa, da bo luč dovolj močna. Zdravila, ki ste jih morda že dajali bolniku, imejte pripravljena, da jih lahko pokazete.

Ne pozabite na vodo in brisačo. Ponudite to zdravniku! To je dolžnost, ne toliko zaradi zdravnika samega, kolikor zaradi bolnika, h kateremu bo verjetno šel od vas. Saj gotovo ne želite, da preiskuje vašega otroka z rokami, ki si jih po prejšnjem obisku ni mogel umiti! Tokrat mu vi niste omogočili umivanje, drugič bo prišel k vam neumitih rok. Tega ne bi bilo treba tolikanj poudarjati, če bi žalostna izkušnja ne pričala, da v naši, sicer kulturni občini, samo izjemoma ponudijo zdravniku po obisku vodo. Tudi z mrzlo tekočo vodo, milom in oprano brisačo bo zdravnik zadovoljen, morda še bolj kot s toplo vodo v pomanjkljivo očiščemem lavorju.

Se nekaj o obiskih ponoči. Zdravniki opravljajo dežurno službo poleg rednega dela —

Ob zaključku nogometne sezone

Tekmovanje v gorenjski nogometni ligi, v katerem je sodelovalo tudi moštvo Jesenic, je bilo te dni zaključeno. Povsem prenovljeno in pomlajeno moštvo Jesenic je začelo s tekmovalnim v spomladanskem delu prvenstva ter zasedlo šesto mesto z 12 točkami. V zadnji prvenstveni nogometni tekmi je enajstotica Jesenic premagala v Škofji Loki istoimensko moštvo z rezultatom 2:1. Naši nogometaši so v zadnjem času odigrali tudi dve tekmi za nogometni pokal. Najprej so igrali v Škofji Loki, kjer se

Izlet na Plitvička jezera in v Crikvenico je lepo uspel

Elektrodni oddelek je pred kratkim izvedel s pomočjo sindikalnega odbora in tov. inž. Kneza dva zelo lepa izleta in sicer je šla ena skupina v Trst in Benetke, druga pa je obiskala Plitvička jezera in Crikvenico, kar nameravam opisati.

Vozili smo se z avtobusom in se navduševali nad lepotami in zanimivostmi naše lepe domovine. Marsikdo, ki se še ni vozil tod, se je čudil hrvatskim kmetičam, ki so nosile velike košare z gosmi kar na glavi in kmetom, ki so gonili prašiče kar po cesti na sejem, kjer se je trlo ljudi in živine. Nekaj prekrasnega so bila Plitvička jezera s slapovi in divjo ro-

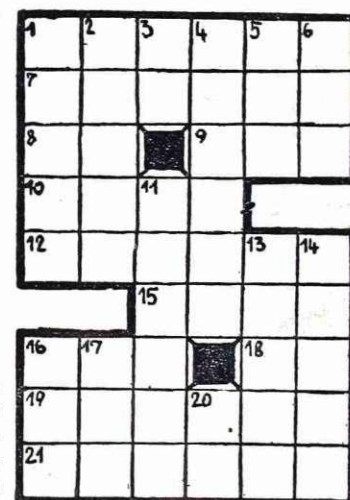
mantiko. Samo nekaj sem pogrešila pri naših izletniških točkah! Premalo znamo mi vse te naše krasote popularizirati oziroma ne znamo delati reklame, saj ne dobiš niti res lepe razglednice v barvi.

Najbolj se nam je vtisnil v spomin pogled na morje. To je res nekaj veličastnega. Ni čudno, da so se tujcu cedile sline po naših lepih prirodnih lepota. Vozili smo se skoraj 3 ure ob morju in obšli veliko obmorskih mest, ki prekašajo po lepoti in zanimivosti druga drugo. V Crikvenici nas je že čakala večerja in zaslužen počitek. Naslednji dan pa ves dan kopanje in sončenje. Marsikdo se je vrnil na Jesenice z opeklinami, ker je hotel vse nadoknaditi v enem dnevu po dolgotrajnem deževju in mrazu, ki smo ga bili vajeni na Jesenicah. Seveda se dobro zavedamo, da izlet ne bi uspel tako kot je, če ne bi k temu pripomogel tov. inž. Knez, za kar mu je ves kolektiv zelo hvaležen. Vse priznanje tudi organizatorjem ter šoferju Filipu Pančurju, ki nas je po tako dolgi turi pripeljal nazaj brez najmanjše nezgode.

K. F.

Križanka

Vod.: 1. nekdanji fevdalni gospod, 7. sivo železo, 8. prvak, 9. vprašalnica, 10. dojem, impresija, 12. žičnik, 15. operni spev, 16. plemo, poreklo, 18. okrajšava za tega leta, 19. prebivalec Anama, 21. afriška država z glavnim mestom Nairobi.

Navp.: 1. visoka peč, 2. sezname, spiski, 3. latinski veznik, 4. mešalec, 5. tuje žensko ime, 6. okrepljena pijača, 11. mesto v Nigeriji, 13. kemična prvina (Li), 14. mesto na polotoku Krimu, 16. novotvorba, 17. osebni zaimke, 20. začetnici pred kratkim umrlega jugoslovanskega kinarja.

ZELEZAR — Glasilo delovnega kolektiva Zelenarne Jesenice — Ureja redakcijski odbor — Glavni in odgovorni urednik Remigij Noč — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Naslov: Uredništvo Zelenarja, Zelenarna Jesenice, int. telefon št. 394 — Tisk CP »Gorenjski tisk«